

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

DIPLOMSKO DELO

**IZOBRAŽEVALNO POSLANSTVO GEOGRAFIJE V
GIMNAZIJI**

Študijski program:
GEOGRAFIJA – A
ZGODOVINA – B

Mentor: dr. Tatjana Resnik Planinc, doc.

LJUBLJANA, 2011

TOMAŽ PŠENICA

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo.

Tomaž Pšenica

ZAHVALA

Delo je nastajalo pod mentorstvom doc. dr. Tatjane Resnik Planinc. Za nesebično strokovno pomoč se ji iskreno zahvaljujem.

Zahvala gre profesorici dr. Ani Tomič za strokovne nasvete.

Posebno zahvalo dolgujem ravnateljema gimnazij Bežigrad in Ledina.

Hvala profesorjem geografije, ki so soglašali z raziskavo o pouku geografije na omenjenih gimnazijah.

Zahvaljujem se tudi dijakom 1., 2. in 3. a oddelka na gimnazijah Bežigrad in Ledina, ki so resno in zavzeto izpolnili anketni vprašalnik.

Hvala tudi moji mami in ge. Mirjam Belič za spodbudo in razumevanje.

Hvala Nataši, ki me je velikokrat bodrila pri moji diplomi.

IZOBRAŽEVALNO POSLANSTVO GEOGRAFIJE V GIMNAZIJI

Izveček:

Diplomsko delo se ukvarja z izobraževalnim poslanstvom geografije v gimnaziji. Namen naloge je pokazati, kaj je po mnenju dijakov od prvega do tretjega letnika izobraževalno poslanstvo geografije, kaj jim je všeč in kaj jih moti pri pouku geografije in kakšen je pomen geografije za človekov kognitivni in osebni razvoj ter za razvijanje intelektualnih sposobnosti. Naloga ugotavlja, kateri obvezni učni predmeti so najbolj priljubljeni v prvem, drugem in tretjem letniku ter stopnjo priljubljenosti geografije med dijaki. Naloga analizira mnenja dijakov o zanimivosti, preglednosti in dinamičnosti pouka geografije ter o tem, ali naj se geografije vpelje kot obvezni učni predmet v četrtem letniku. Raziskava je bila opravljena spomladi 2008 in je zajela dijake od prvega do tretjega letnika na dveh gimnazijah. Uporabili smo deskriptivno in kavzalno neeksperimentalno metodo pedagoškega raziskovanja. Rezultati so pokazali, da je geografija najbolj priljubljen obvezni učni predmet v drugem letniku in da priljubljenost geografije raste iz letnika v letnik. Dijaki visoko ocenjujejo pomen geografije za človekov kognitivni razvoj, za razvijanje intelektualnih sposobnosti in za vseživljenjsko učenje. Dijaki vidijo glavno poslanstvo geografije v širjenju splošne izobrazbe, nekateri med njimi pa tudi v razvijanju logičnega mišljenja.

Ključne besede: geografija, izobraževalno poslanstvo, gimnazija, pouk geografije, priljubljenost.

THE MISSION OF GEOGRAPHY EDUCATION IN GRAMMAR SCHOOLS

Abstract:

The thesis deals with the mission of geography education in grammar schools. Its purpose is to show what students from first to third grade consider to be the educational mission of geography, what they like and dislike about geography, and how geography instruction contributes to their cognitive and personal development as well as development of intellectual skills. The thesis also shows which first, second and third-grade obligatory school subjects are students' favourites and the degree of likeability of geography among students. Students' opinion on how clear, dynamic and interesting geography instruction is and on whether to introduce geography as an obligatory fourth grade subject is analyzed. In the research done in spring 2008 first, second and third-grade students of two grammar schools were involved. The methods used were descriptive and non-experimental causal methods. The results show that geography is second-grade students' favourite obligatory subject and that the likeability of geography increases from first to third grade. Students highly evaluate the importance of geography instruction for person's cognitive development, development of intellectual skills and for life-long learning. Students see the main mission of geography in enlargement of general knowledge, a few of them also in development of logical thinking.

Key words: geography, educational mission, grammar school, geography instruction, likeability

Kazalo

I UVOD	7
1. NAMEN IN CILJ DIPLOMSKEGA DELA	7
1.1. NAMEN DIPLOMSKEGA DELA	9
1.2. POMEN RAZISKAVE	9
2. NEKAJ RAZISKAV O POUKU GEOGRAFIJE V SPLOŠNI GIMNAZIJI	10
II EMPIRIČNI DEL	13
3. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	14
3.1 NAMEN RAZISKAVE	14
3.2 PODROBNA OPREDELITEV IN OMEJITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA V OBLIKI HIPOTEZ IN RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ	14
3.3 SPREMENLJIVKE	15
3.4 IZVORI PODATKOV ZA SPREMENLJIVKE	15
3.5 OPREDELITEV VZORCA	16
3.6 OPIS ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	17
3.7 ZBIRANJE PODATKOV.....	17
3.8 RAZISKOVALNI METODI	17
3.9 OBDELAVA PODATKOV.....	17
4. RAZČLENITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA IN OMEJITEV PROBLEMA V OBLIKI RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ	18
5. REZULTATI IN NJIHOVA INTERPRETACIJA	19
5.1 PRILJUBLJENOST GEOGRAFIJE V PRIMERJAVI Z OSTALIMI OBVEZNI MI UČNIMI PREDMETI	19
5.1.1. <i>Najbolj priljubljeni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku gimnazije</i>	19
5.1.2. <i>Priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku gimnazije</i>	21
5.1.3. <i>Delno priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku gimnazije</i>	23
5.1.4. <i>Priljubljenost geografije med dijaki 1., 2. in 3. letnika gimnazije med obveznimi učnimi predmeti</i>	25
5.2 KAJ JE DIJAKOM PRI POUKU GEOGRAFIJE NAJBOLJ VŠEČ.....	27
5.3 KAJ DIJAKE PRI POUKU GEOGRAFIJE NAJBOLJ MOTI	31
5.4. VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI POMEN GEOGRAFIJE ZA ČLOVEKOV SPOZNAVNI ALI KOGNITIVNI (ZNANJE), KONATIVNI (VZGOJNI) IN PSIHOMOTORIČNI RAZVOJ	35
5.4.1 <i>Kako dijaki vrednotijo pomen geografije za splošno razgledanost človeka</i>	36
5.4.2 <i>Kako dijaki vrednotijo pomen geografije za razumevanje snovi pri drugih učnih predmetih</i>	38
5.4.3 <i>Kako dijaki vrednotijo pomen geografije za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti</i>	40
5.4.4 <i>Kako dijaki ocenjujejo pomen geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti</i> .	42
5.4.5 <i>Kako dijaki ocenjujejo pomen geografije za samoizobraževanje ali vseživljenjsko učenje</i>	44
5.5. KOLIKO DIJAKOV MENI, DA BI BILO SMISELNO UVRSTITI GEOGRAFIJO MED OBVEZNE UČNE PREDMETE TUDI V ČETRTEM LETNIKU GIMNAZIJE	46
5.6 KAJ MENIJO DIJAKI O RAZUMLJIVOSTI IN PREGLEDNOSTI POUČEVANJA GEOGRAFIJE.....	48
5.7 KAJ MENIJO DIJAKI O ZANIMIVOSTI IN DINAMIČNOSTI POUKA	50
5.8 KAJ MENIJO DIJAKI O POSLANSTVU GEOGRAFIJE V SPLOŠNI GIMNAZIJI	52
5.9. KAJ SE ZDI DIJAKOM ŠE POMEMBNO PRI POUKU GEOGRAFIJE	55
6. SKLEPNE MISLI	56
LITERATURA	59
PRILOGE	60

SEZNAM PREGLEDNIC

<i>Preglednica 1: Vzorec dijakov glede na spol.....</i>	<i>16</i>
<i>Preglednica 2: Vzorec dijakov glede na letnik.....</i>	<i>16</i>
<i>Preglednica 3 : Najbolj priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije.....</i>	<i>20</i>
<i>Preglednica 4: Priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije.....</i>	<i>22</i>
<i>Preglednica 5: Delno priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije.....</i>	<i>24</i>
<i>Preglednica 6: Priljubljenost geografije v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije.....</i>	<i>25</i>
<i>Preglednica 7: Kaj je dijakom 1. letnika pri pouku geografije najbolj všeč.....</i>	<i>28</i>
<i>Preglednica 8: Kaj je dijakom 2. letnika pri pouku geografije najbolj všeč.....</i>	<i>28</i>
<i>Preglednica 9: Kaj je dijakom 3. letnika pri pouku geografije najbolj všeč.....</i>	<i>29</i>
<i>Preglednica 10: Kaj dijake 1. letnika pri pouku geografije najbolj moti.....</i>	<i>31</i>
<i>Preglednica 11: Kaj dijake 2. letnika pri pouku geografije najbolj moti.....</i>	<i>32</i>
<i>Preglednica 12: Kaj dijake 3. letnika pri pouku geografije najbolj moti?.....</i>	<i>32</i>
<i>Preglednica 13: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za splošno razgledanost človeka.....</i>	<i>36</i>
<i>Preglednica 14: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razumevanje snovi pri drugih učnih predmetih.....</i>	<i>38</i>
<i>Preglednica 15: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti.....</i>	<i>40</i>
<i>Preglednica 16: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti.....</i>	<i>42</i>
<i>Preglednica 17: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za samoizobraževanje.....</i>	<i>44</i>
<i>Preglednica 18: Koliko dijakov 1., 2. in 3. letnika meni, da je smiselno vpeljati geografijo v 4. letnik kot obvezni učni predmet.....</i>	<i>46</i>
<i>Preglednica 19: Mnenja dijakov o razumljivosti in preglednosti pouka geografije.....</i>	<i>48</i>
<i>Preglednica 20: Mnenja dijakov o zanimivosti in dinamičnosti pouka geografije.....</i>	<i>50</i>
<i>Preglednica 21: Mnenja dijakov 1. letnika o poslanstvu geografije.....</i>	<i>52</i>
<i>Preglednica 22: Mnenja dijakov 2. letnika o poslanstvu geografije.....</i>	<i>52</i>
<i>Preglednica 23: Mnenja dijakov 3. letnika o poslanstvu geografije.....</i>	<i>53</i>
<i>Preglednica 24: Izjave dijakov od 1. do 3. letnika o poslanstvu geografije za kognitivno področje osebnosti.....</i>	<i>54</i>
<i>Preglednica 25: Izjave dijakov od 1. do 3. letnika o poslanstvu geografije za psihomotorično področje osebnosti.....</i>	<i>54</i>

SEZNAM GRAFOV

<i>Graf 1 : Najbolj priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije.....</i>	<i>21</i>
<i>Graf 2: Priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije.....</i>	<i>23</i>
<i>Graf 3: Delno priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije.....</i>	<i>25</i>
<i>Graf 4: Priljubljenost geografije v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije.....</i>	<i>26</i>
<i>Graf 5: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za splošno razgledanost človeka.....</i>	<i>37</i>
<i>Graf 6: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razumevanje snovi pri drugih učnih predmetih.....</i>	<i>39</i>
<i>Graf 7: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti.....</i>	<i>41</i>
<i>Graf 8: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti.....</i>	<i>43</i>
<i>Graf 9: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za samoizobraževanje.....</i>	<i>45</i>
<i>Graf 10: Dijaki od 1. do 3. letnika, ki bi geografijo vpeljali tudi v 4. letnik.....</i>	<i>47</i>
<i>Graf 11: Mnenja dijakov o razumljivosti in preglednosti pouka geografije.....</i>	<i>49</i>
<i>Graf 12: Mnenja dijakov o zanimivosti in dinamičnosti pouka geografije.....</i>	<i>51</i>

I UVOD

1. NAMEN IN CILJ DIPLOMSKEGA DELA

Izbrana tema je povezana s poukom geografije v splošni gimnaziji. Po predmetniku iz leta 1998 se geografija poučuje v prvem, drugem in tretjem letniku splošne gimnazije. V učnem načrtu iz citiranega leta je geografiji namenjenih 210 ur in 35 ur je namenjenih proučevanju slovenskih območij v okviru priprave na maturo.

Diplomsko delo je povezano z izobraževalnim poslanstvom geografije v gimnaziji, zato menim, da je prav, da najprej predstavimo poslanstvo geografije kot znanosti. Da bi bolje razumeli izobraževalno poslanstvo v gimnaziji, je prav da opredelimo učni predmet geografija v izobraževanju. Mnogi didaktiki opredeljujejo predmete kot didaktično predelane znanosti (Tomić, 1999). Iz tega lahko izpeljemo geografijo kot učni predmet, ki je didaktično predelana geografska znanost.

Glavno poslanstvo geografije kot znanosti je spoznavanje oblik preoblikovanja pokrajine ter procesov, ki se v njej odvijajo z namenom ugotoviti prostorsko dimenzijo človekovega bivanja in s spoznanji prispevati h kulturnemu, socialnemu in gospodarskemu razvoju določenega območja (Horvat, 2011).

Povpraševanje po strokovnjakih s področja geografije je konstantno že skozi daljše obdobje, s povečevanjem ekološke osveščenosti in zavedanjem o pomembnosti poznavanja življenjskega prostora pa postopoma narašča.

Geografija že dolgo ni več le deskriptivna veda, ki prinaša opise pokrajin. Z razvojem teoretske misli in izvirnimi metodami se vedno bolj uspešno vključuje tudi v projekte na področju varovanja okolja, urejanja prostora, raziskovanja kulturnih, socialnih in gospodarskih sestavin družbe, ob tem pa še vedno predstavlja eno njenih osnovnih poslanstev, izobraževanje učencev, dijakov in odraslih.

Izobraževalno poslanstvo geografije v gimnaziji pa je danes, ko svet postaja vse manjši in bolj povezan še toliko bolj pomembno. Učitelj geografije prav v gimnaziji lahko preko medpredmetnega povezovanja še kvalitetnejše in bolj slikovito razloži nekatere svetovne probleme.

Razvoj didaktike geografije se je razmahnil tudi zaradi čedalje intenzivnejšega mednarodnega sodelovanja. Slednje se najbolj manifestira v iskanju skupnih evropskih osnov pouka geografije, kot je npr. Mednarodna listina o geografskem

izobraževanju (Resnik Planinc, 1993) in številne mednarodne konference, kjer razmišljajo o evropski dimenziji pouka geografije.

Geografija kot šolski predmet med-predmetno izobražuje in vzgaja z naravoslovnimi in družboslovnimi vsebinami. Skupna spoznanja so lahko mladim dragoceno vodilo tako pri upravljanju in usmerjanju bodočega razvoja na lokalni, državni ali svetovni ravni kot pri prenosu spoznanj z izobraževalno teoretičnega na življenjsko-praktično področje.

Geografija je šolski predmet, ki učečim se pomaga pridobiti znanje ter razviti sposobnosti in spretnosti, s katerimi lahko razumejo ožje in širše okolje. Poleg tega jih vzgaja, da bi znali lokalno, regionalno, državno in svetovno okolje pravilno vrednotiti in spoštovati. Zato lahko trdimo, da ima geografija kot šolski predmet posebno mesto v vzgojno-izobraževalnem sistemu.

Pouk ne more biti prostor za učenje končnih resnic, pretežno verbalnega znanja, ker bi s tem njegovo osnovo predstavljala le vsebina in prenašanje le te. S tem bi učenca prikrajšali za številne izkušnje s spoznavnega, psihomotoričnega, socialnega, čustveno motivacijskega področja osebnosti, ki jih želimo prav s poukom razvijati in dvigniti na višjo raven (Tomić, 1999).

Seveda pa je pri vsem omenjenem zelo pomemben tudi učitelj geografije. Kakšno energijo, čar in zagnanost vlaga v svoje pedagoško delo in s kakšnim navdušenjem vse skupaj obravnava z dijaki, je pri urah geografije zelo pomembna stvar. Učitelj geografije v gimnaziji naj dijake sprotno seznanja s pomembnimi dogodki v svetu in naj bo koordinator pri pogovoru, razpravi itd. Obenem pa tudi pri svojih urah vplete medpredmetne povezave, skupinsko delo, raziskovalne naloge, in kolikor se le da tudi terensko delo.

Čeprav vzgoje ne moremo ločiti od izobraževanja, je bistvo vzgoje pri pouku v učenju lastnosti osebnosti, kjer prevladujeta afektivna in konativna komponenta. Sistem vrednot, stališča, moralno vedenje, interesi in navadi so predvsem produkt znanja. Te lastnosti si posameznik pridobiva s socialnimi izkušnjami ali socialnim učenjem. Zato se danes poudarja pomen in zahteva tudi po horizontalni komunikaciji, to je komunikaciji med učenci, da se zmanjša delež vertikalne komunikacije, to je komunikacije med učitelji in učenci (Tomić, 1999).

1.1. Namen diplomskega dela

Namen diplomskega dela je ugotoviti, kako gimnazijci vrednotijo vzgojno-izobraževalni pomen geografije v splošni gimnaziji za dijakov spoznavni ali kognitivni (znanje), konativni (čustveno-motivacijski ali vzgojni) in psihomotorični razvoj.

Ob tem bomo ugotavljali, kaj je gimnazijcem od prvega do tretjega letnika pri pouku geografije najbolj všeč oz. kaj jih moti. Izhajamo iz teze, da šolska geografija lahko le delno izvaja svoje poslanstvo, če med obveznimi učnimi predmeti v prvem, drugem in tretjem letniku ni med priljubljenimi predmeti. Iz teh razlogov smo ugotavljali, kako priljubljena je geografija v prvem, drugem in tretjem letniku splošne gimnazije oz. kateri rang pripada geografiji kot obveznemu učnemu predmetu v splošni gimnaziji.

Da bi ugotovili, kako pojmujejo gimnazijci poslanstvo geografije, smo jih v vprašalniku vprašali o tem. Izide smo analizirali in primerjali s teoretičnimi opredelitvami poslanstva geografije ali cilji, opredeljenimi v učnem načrtu.

V strokovni literaturi nismo zasledil tovrstnih empiričnih raziskav. Pri raziskavi smo se opirali na strokovne razprave in ugotovitve avtorjev Kolenc Kolnik, Resnik Planinc (2006), Kunaver (2005), Marentič-Požarnik (2005), Ivanuš-Grmek (2006) in na učni načrt za geografijo iz leta 1998 ter na učni načrt v splošni gimnaziji 2008.

1.2. Pomen raziskave

Menimo, da bodo izsledki raziskave koristno uporabljeni pri nadaljnjem izvajanju pouka geografije v gimnaziji.

Dobljeni rezultati naj bi prispevali k specialni didaktiki geografije in nenazadnje bo raziskava prispevala k samoevalvaciji pouka profesorjem geografije in pomagala študentom pri izvajanju pedagoške prakse v času dodiplomskega študija.

Raziskava bo koristila tudi pri podiplomskem študiju in pri permanentnem izobraževanju že zaposlenih profesorjev geografije v osnovni in srednji šoli.

2. NEKAJ RAZISKAV O POUKU GEOGRAFIJE V SPLOŠNI GIMNAZIJI

Gimnazija je danes na velikem razpotju, kako naprej v povezovanju novih integracij v evropskem šolskem sistemu. Pri tem pa je še posebej potrebno izpostaviti, kakšna je nova naloga geografije v slovenski gimnaziji. Še posebej poudarjamo vlogo učitelja geografije in okoliščine ter pogoje njegovega izobraževanja, strokovne rasti in osebnostnega razvoja, saj si brez njega tudi v prihodnje ne moremo predstavljati pouka. Lik odličnega učitelja bo sicer gotovo še naprej ideal, temu pa se je mogoče približati s še več osebnimi in skupnimi napori (Kunaver, 2005).

Čeprav bo v ciljno-organizacijskem smislu pouk različnih predmetov poenoten, učitelju geografije še vedno ostaja strokovna avtonomija za uresničevanje njegovih lastnih vizij; tudi poslej bo namreč samostojen pri izbiri učnih oblik, metod, pristopov, primerov in strategij učenja. Spreminja se tudi umeščeno geografije in geografskega znanja v šole. Umeščeno tega lahko merimo na več načinov. Prvi je število ur, ki so v predmetniku srednjih šol (predvsem v gimnaziji) namenjene geografiji. In to merilo nas postavlja pred večinoma evropskih držav, ker imamo ur predmeta geografije več kot države Evropske unije (Cigler, 2000).

Drugo merilo so cilji, ki so vpeti v celoten pouk in bi jih poimenovali geografski, saj s temeljnimi vprašanji – kje, kaj, zakaj in kako – izhajajo iz pokrajine. Tovrstnih ciljev je v programih šol veliko, vendar odgovarjajo predvsem na vprašanji kje in kaj, premalo pa na zakaj in kako. Tretje merilo je usklajenost pouka geografije s sodobnimi svetovnimi usmeritvami in cilji kurikularne prenove. Zadovoljni smo, ker se je pouk od opisovanja pokrajine preusmeril v njeno raziskovanje; od ugotavljanja njene rabe v njeno vrednotenje. Učnim načrtom je uspelo zajeti tako nacionalne kot evropske oziroma svetovne dimenzije pouka geografije, usmerjeni so v demokratičnost in strpnost. Dijaki geografijo uvrščajo med najbolj priljubljene, uporabne in koristne predmete, saj širijo njihovo splošno izobrazbo (Resnik Planinc, 2006).

Pouk geografije pa je slabše ocenjen, kadar dijake vprašamo, koliko so pri pouku aktivni, koliko pojmov in dejstev se morajo učiti na pamet, koliko je pouk problemski ter koliko pridobijo trajnih znanj in spretnosti za reševanje problemov in obvladovanje novih tehnologij (Lipovšek, 2008).

Če se vprašamo, kakšna je evropska dimenzija in poslanstvo pouka? Evropska kompetenca vsebuje sedem vidikov:

1. poznati geografijo Evrope;
2. razumeti Evropo, njeno pomembnost in vpliv;
3. zavedati se političnih pogledov Evrope;
4. biti povezan z evropsko zgodovino;
5. graditi evropsko kulturno pismenost;
6. znati vsaj dva evropska jezika;
7. zaznati evropsko identiteto;

(Mentz, 2009).

V okviru geografske vzgoje in izobraževanja posebej poudarjamo pomen izobraževanja za vsestransko razumevanje sveta in mednarodno sodelovanje, imenovano mednarodna dimenzija geografskega izobraževanja. V tem procesu je poleg učenja tujih jezikov, ki ima eno najpomembnejših vlog, tudi šolska geografija uvrščena med t. i. »evropske predmete«. Predvideni so tudi večja interdisciplinarnost in globalnost izobraževanja, večja komunikativnost oseb in ustanov ter partnerski odnosi v evropskem šolstvu brez meja (Kunaver, 2001).

Spremljava gimnazijskega programa geografije je pokazala, da cilji prenove niso bili doseženi, kot je bilo načrtovano. Prenova ni občutno posegla v učni načrt in pomanjkljivosti so ostale. Učni načrt ostaja preobsežen, nespremenjen je tudi obseg vsebin. Učne vsebine so glede na splošne cilje predmeta ustrezne, saj je z izbranimi učnimi vsebinami mogoče razvijati tudi spretnosti in vrednote, vendar jih je glede na razpoložljivo število ur preveč (Cigler, 2003).

Sodobni čas zahteva ustrezno interpretacijo in prezentacijo znanja, za to pa v šoli zmanjkuje časa. Obsežnejših pisnih nalog skoraj ni več, metode geografskega eseja pa naša srednješolska geografija za zdaj skoraj ne pozna. Gimnazijsko izobraževanje ne pripisuje skoraj nikakršnega pomena kakovosti ustne predstavitve in razvijanju retoričnih sposobnosti dijakov (Resnik-Planinc, 2007).

Geografija kot znanost se spreminja, tem spremembam pa sledi tudi pouk geografije. Sodbe negeografov o vlogi pouka geografije niso več ustrezne, zlasti če temeljijo samo na njihovi osebni šolski izkušnji izpred desetletij. Vendar tudi nove vloge pouka geografije ne morejo poznati, če je geografi ne predstavimo dovolj nazorno in prepričljivo. Zakaj naj se učijo geografijo vsi dijaki? V opredelitvi predmeta geografije je zapisanih več opredelitev; tako geografija:

- mlademu človeku pomaga pridobiti znanje, sposobnosti in spretnosti;
- ga vzgaja za pravilno vrednotenje in spoštovanje okolja;
- mu daje temeljito izobrazbo o domovini in svetu, varovanju okolja in smotrnem gospodarjenju z njim;

- usposablja za uporabo medijev in za pridobivanje in uporabo geografskih informacij;
- spodbuja k odgovornemu odločanju o okolju;
- prispeva k razumevanju med narodi in k spoštovanju drugačnosti;
- uči povezovati družboslovje in naravoslovje ter misliti celostno;
- ga usposablja za odgovoren, angažiran in solidaren odnos do naravnega in družbenega okolja ter za reševanje prostorskih problemov in za sožitje med naravo in človekom (Mentz, 2009).

Analize učnega procesa kažejo, da pouk po naših šolah, zlasti srednjih, poteka pretežno v frontalni obliki. Komunikacija je vertikalna, usmerjena na učitelja, kar povzroča monotonost, naveličanost in odpor do šole (Tomić, 1999).

Tudi pouk geografije pri tem žal ni izjema.

II EMPIRIČNI DEL

3. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

3.1 Namen raziskave

Namen raziskave je bil ugotoviti mnenje dijakov prvega (1.), drugega (2.) in tretjega (3.) letnika o geografiji kot obveznem učnem predmetu v splošni gimnaziji.

V ta namen smo:

- ugotavljali priljubljenost obveznih učnih predmetov v 1., 2. in 3. letniku gimnazije;
- s statistično metodo rangiranja določili rang priljubljenosti geografije v 1., 2. in 3. letniku;
- analizirali, kaj je gimnazijcem od 1. do 3. letnika pri pouku geografije najbolj všeč oz. kaj jih najbolj moti;
- ugotavljali, kako gimnazijci vrednotijo vzgojno-izobraževalni pomen geografije za človekov spoznavni ali kognitivni (znanje), konativni (vzgojni) in psihomotorični razvoj;
- analizirali mnenje dijakov o geografiji kot obveznem učnem predmetu tudi v četrtem letniku splošne gimnazije;
- analizirali mnenje dijakov o razumljivosti in preglednosti poučevanja geografije v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije;
- analizirali mnenje dijakov od 1. do 3. letnika o zanimivosti in dinamičnosti pouka geografije;
- ugotavljali mnenje dijakov od 1. do 3. letnika o poslanstvu geografije v splošni gimnaziji.

3.2 Podrobna opredelitev in omejitve raziskovalnega problema v obliki hipotez in raziskovalnih vprašanj

1. Geografija je relativno priljubljen predmet med gimnazijci.

Predvidevamo, da naj bi bila geografija priljubljen predmet med gimnazijci, ker jim ponuja znanja, ki naj bi bila zanje uporabna, koristna in zanimiva. Mladi so običajno odprti za nova spoznanja, izzive in lastna izkustva. Glede na to, da pogosto radi potujejo (naj bi se torej znali tudi orientirati), naj bi jih zanimalo spoznavanje lastne države in tujih ozemelj ter vsakvrsten utrip življenja v bližnji in širši okolici, pa naj gre za politično, civilizacijsko ali kulturno raznolikost. Mnogi mladi so zagrizeni okoljevarstveniki, spet drugi želijo samostojno načrtovati ture v gorah ali tabore v naravi, tretji se radi vživljajo v položaj drugih ljudi in ljudstev itd. Poleg uporabnih

znanj, ki naj bi jih učenci pri pouku geografije pridobili, pa naj bi dijake pritegnile tudi metode dela (neposredno opazovanje, obdelava različnega slikovnega, grafičnega in pisnega gradiva, uporaba sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije, projektne in raziskovalne naloge, terensko delo, ekskurzije ipd.) in nenazadnje tudi učitelj s svojim navdušenjem nad predmetom.

2. Kaj je gimnazijcem pri pouku geografije najbolj všeč in kaj jih najbolj moti?

Predvidevamo, da je dijakom všeč regionalna geografija, saj lahko poglobijo svoje znanje o državah ali regijah, ki jih še posebej zanimajo. Predvidevamo, da bi dijake moral pritegniti tudi način dela in obravnavanja snovi pri pouku, saj učitelj glede na naravo predmeta lahko uporablja raznovrstne metode in učna sredstva.

Po drugi strani pa predvidevamo, da dijake moti obravnava zahtevnejših vsebin – katere vsebine to so, želimo ugotoviti s pričujočo raziskavo.

3.3 Spremenljivke

V raziskavi so zajete naslednje spremenljivke:

1. spol dijakov;
2. letnik;
3. priljubljenost geografije;
4. mnenje dijakov o tem, kaj jim je najbolj všeč pri pouku geografije;
5. mnenje dijakov o tem, kaj jih pri pouku geografije najbolj moti;
6. vrednost geografije za splošno razgledanost človeka;
7. vrednost geografije za razumevanje snovi pri drugih predmetih;
8. vrednost geografije za razvijanje osebnostnih lastnosti;
9. vrednost geografije za razvijanje raznih intelektualnih sposobnosti;
10. vrednost geografije za vseživljenjsko učenje;
11. mnenje dijakov o geografiji kot obveznem učnem predmetu v četrtem letniku gimnazije;
12. mnenje dijakov o poučevanju geografije glede na razumljivost in preglednost;
13. mnenje dijakov o poučevanju (učiteljev) geografije glede na zanimivost in dinamičnost;
14. mnenje dijakov o poslanstvu geografije v gimnaziji..

3.4 Izvori podatkov za spremenljivke

Podatke za spremenljivke, zapisane pod zaporednimi številkami od 1. do 14., smo zbrali z anketnim vprašalnikom (priloga 1).

3.5 Opredelitev vzorca

V raziskavo smo zajeli splošne gimnazije na območju mesta Ljubljana. Z loterijskim načinom vzorčenja smo izbrali dve ljubljanski gimnaziji, in sicer Gimnazijo Bežigrad in Gimnazijo Ledina. Na izbranih gimnazijah smo izbrali 1., 2. in 3. letnik, v vsakem letniku a oddelek, torej skupaj šest oddelkov. V enostavni slučajnostni vzorec smo zajeli vse dijake, ki so bili na dan anketiranja (dne 10. in 11. aprila 2008) pri pouku. V vzorec smo zajeli 168 dijakov, kot sledi: prvi letnik $n=54$, drugi letnik $n=53$ in tretji letnik $n=61$. Ta enostavni slučajnostni vzorec predstavlja konkretno populacijo ljubljanskih gimnazijcev od 1. do 3. letnika. Za te dijake je bila geografija obvezni učni predmet. Prikazali bomo v raziskavo zajeti vzorec dijakov po letnikih in spolu.

Preglednica 1: Vzorec dijakov glede na spol

	moški spol		ženski spol	
	število	%	število	%
1. letnik	30	55,56	24	44,44
2. letnik	22	41,51	31	58,49
3. letnik	27	44,26	34	55,74
skupaj	79	47,02	89	52,98

Vir: Anketa, 2008

V celotnem vzorcu smo zajeli nekaj več oseb ženskega spola, in sicer je le-teh 6 odstotkov več kot oseb moškega spola. Po letnikih je v prvem letniku več moških, medtem ko je v drugem in tretjem letniku več žensk v zajetem vzorcu.

Preglednica 2: Vzorec dijakov glede na letnik

	ŠTEVILO	%
1. letnik	54	32,14
2. letnik	53	31,55
3. letnik	61	36,31
skupaj	168	100

Vir: Anketa, 2008

V vzorcu so dijaki dokaj enakomerno razporejeni glede na letnik, saj zajema vsak posamezni letnik približno tretjino vzorca.

3.6 Opis anketnega vprašalnika

Za raziskovalne namene je bil sestavljen vprašalnik, ki je vseboval osem vprašanj. Od tega so bila štiri vprašanja odprtega tipa in štiri vprašanja zaprtega tipa. Anketni vprašalnik je bil strokovno pregledan, po metodološki in po vsebinski plati. Pregled je opravila mentorica prof. Tatjana Planinc Resnik. Vprašalnik smo preizkusili na manjšem vzorcu gimnazijcev in ga na osnovi njihovih pripomb popravili ter dopolnili. Vprašalnik je bil anonimen.

3.7 Zbiranje podatkov

Anketiranje dijakov je opravil raziskovalec sam. Po predhodnem dovoljenju ravnateljev šol in učiteljev geografije je bilo anketiranje izvedeno v dneh 10. in 11. aprila 2008. Vsi dijaki so imeli enake pogoje za izpolnjevanje vprašalnika. Izvajalec ankete je v vsakem oddelku na tablo napisal predpisani predmetnik za letnik, ki je izpolnjeval anketo.

3.8 Raziskovalni metodi

Osnovni raziskovalni metodi sta bili deskriptivna in kavzalna – neeksperimentalna metoda empiričnega pedagoškega raziskovanja.

3.9 Obdelava podatkov

Podatke anketnega vprašalnika smo obdelali v skladu z nameni raziskave. Uporabili smo kvantitativne in kvalitativne metode obdelave podatkov. Za prikaz odgovorov na vprašanja smo uporabili frekvenčne porazdelitve oz. grafične prikaze frekvenčnih porazdelitev.

4. RAZČLENITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA IN OMEJITEV PROBLEMA V OBLIKI RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ

Kateri obvezni učni predmeti so najbolj priljubljeni v 1., 2. in 3. letniku gimnazije?

Kako je priljubljena geografija v 1., 2. in 3. letniku gimnazije?

Kaj je dijakom 1., 2. in 3. letnika gimnazije pri pouku geografije najbolj všeč?

Kaj dijake 1., 2. in 3. letnika pri pouku geografije najbolj moti?

Kako dijaki 1., 2. in 3. letnika gimnazije vrednotijo pomen geografije za splošno razgledanost človeka?

Kako vrednotijo dijaki 1., 2. in 3. letnika pomen geografije za razumevanje snovi pri drugih učnih predmetih?

Kako dijaki 1., 2. in 3. letnika gimnazije vrednotijo pomen geografije za razvijanje raznih intelektualnih sposobnosti?

Kako dijaki 1., 2. in 3. letnika gimnazije vrednotijo pomen geografije za človekovo samoizobraževanje ali vseživljenjsko učenje?

Koliko dijakov 1., 2. in 3. letnika meni, da je smiselno vpeljati geografijo v 4. letnik gimnazije kot obvezni učni predmet?

Kaj menijo dijaki od 1. do 3. letnika gimnazije o razumljivosti in preglednosti geografskega pouka?

Kako dijaki od 1. do 3. letnika gimnazije ocenjujejo dinamičnost in zanimivost pouka geografije?

Kaj menijo dijaki 1., 2. in 3. letnika o poslanstvu geografije v gimnaziji?

5. REZULTATI IN NJIHOVA INTERPRETACIJA

5.1 Priljubljenost geografije v primerjavi z ostalimi obveznimi učnimi predmeti

Zanimalo nas je, kako priljubljeni so obvezni učni predmeti, predvsem nas je zanimalo, kakšen rang ima geografija glede priljubljenosti med obveznimi učnimi predmeti v 1., 2. in 3. letniku gimnazije. Da bi to ugotovili, smo dijake v prvem vprašanju v vprašalniku (glej prilogo) prosili, naj rangirajo obvezne učne predmete glede na priljubljenost, in sicer tako, da napišejo prve tri najbolj priljubljene predmete. Za potrebe naše raziskave smo predmete, ki so jih dijaki napisali na prvo mesto, imenovali *najbolj priljubljeni učni predmeti*; tiste predmete, ki so jih uvrstili na drugo mesto, smo imenovali *priljubljeni učni predmeti* in tiste, ki so jim pripisali tretje mesto, smo v naši raziskavi imenovali *delno priljubljeni učni predmeti*.

5.1.1. Najbolj priljubljeni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku gimnazije

Rezultati, prikazani v preglednici 3 in grafu 3 kažejo, da je v 1. in 3. letniku najbolj priljubljena športna vzgoja. V drugem letniku je med obveznimi učnimi predmeti najbolj priljubljena geografija, na drugem mestu po priljubljenosti pa je športna vzgoja.

Preglednica 3 : Najbolj priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije

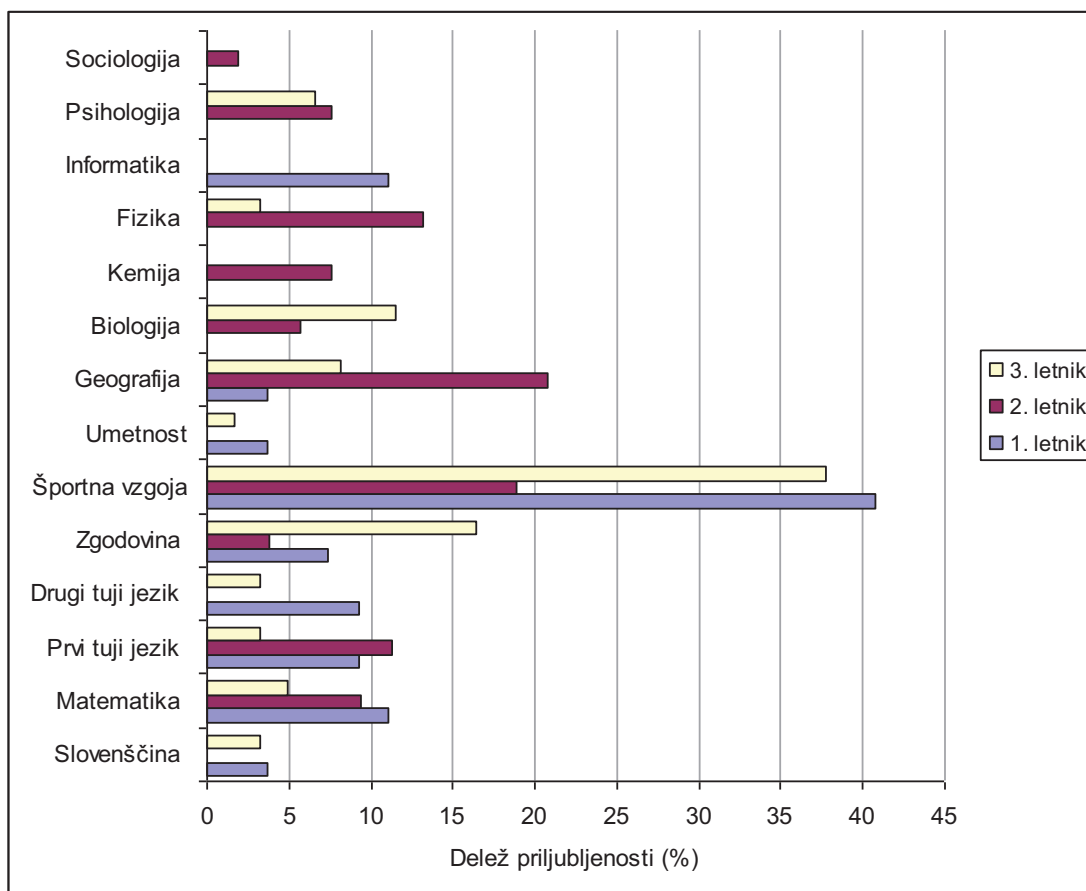
zap. št.	letnik	prvi letnik (n ₁ =54)			drugi letnik (n ₂ =53)			tretji letnik (n ₃ =61)		
		št. uč. V f	f %	R	št. uč. V f	f %	R	št. uč. V f	f %	R
1.	slovenščina	2	3,7	8	0	0	0	2	3,27	8,5
2.	matematika	6	11,1 1	2,5	5	9,43	5	3	4,91	6
3.	prvi tuji jezik	5	9,25	4,5	6	11,3 2	4	2	3,27	8,5
4.	drugi tuji jezik	5	9,25	4,5	0	0	0	2	3,27	8,5
5.	zgodovina	4	7,4	6	2	3,77	9	10	16,3 9	2
6.	športna vzgoja	22	40,7 4	1	10	18,8 6	2	23	37,7	1
7.	umetnost	2	3,7	8	0	0	0	1	1,63	11
8.	geografija	2	3,7	8	11	20,7 5	1	5	8,19	4
9.	biologija	0	0		3	5,66	8	7	11,4 7	3
10.	kemija	0	0		4	7,54	6,5	0	0	0
11.	fizika	0	0		7	13,2	3	2	3,27	8,5
12.	informatika	6	11,1 1	2,5	/	/	/	/	/	/
13.	psihologija	/	/	/	4	7,54	6,5	4	6,55	5
14.	sociologija	/	/	/	1	1,88	10	/	/	/
	skupaj	54	100		53	100		61	100	

Vir: Anketa, 2008

V prvem in tretjem letniku pa geografija ni tako zelo priljubljena. Med dijaki tretjega letnika je geografija zasedla četrto mesto; kot najbolj priljubljeni predmet jo je izbrala manj kot desetina dijakov. Dijaki tretjega letnika imajo raje kot geografijo že prej omenjeno športno vzgojo in zgodovino ter biologijo. Med dijaki prvega letnika pa je geografija še nekoliko manj priljubljena kot v tretjem letniku, saj sta geografijo kot najbolj priljubljeni predmet v prvem letniku izbrala le dva dijaka iz našega vzorca, kar je manj kot 4 %. Vzrok za to se verjetno skriva v zahtevnosti snovi v prvem letniku,

saj se zdi, da je poznavanje obče geografije trn v peti dijakom tudi kasneje, v višjih letnikih, ko je treba vedenje o obči geografiji povezati z regionalno geografijo.

Graf 1 : Najbolj priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije

Tudi to lahko potrdimo z navedbami dijakov o tem, kaj jih pri pouku geografije moti. Geografija je tako v kategoriji najbolj priljubljenih predmetov v prvem letniku dosegla šele osmi rang, kar pomeni, da se je pred njo uvrstilo šest predmetov (športna vzgoja, matematika, informatika, prvi in drugi tuji jezik, zgodovina), kar je polovica vseh obveznih predmetov v prvem letniku. Dva predmeta, slovenščina in umetnost, sta po priljubljenosti izenačena z geografijo. Treh naravoslovnih predmetov (biologija, kemija, fizika) pa v kategorijo najbolj priljubljenih predmetov ni uvrstil noben anketirani dijak.

5.1.2. Priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku gimnazije

Sedaj pa si pogledajmo, kako se je geografija izkazala v kategoriji *priljubljenih obveznih učnih predmetov*, torej tistih, ki so jih dijaki razvrstili na drugo mesto v prvem vprašanju v vprašalniku (glej prilogo).

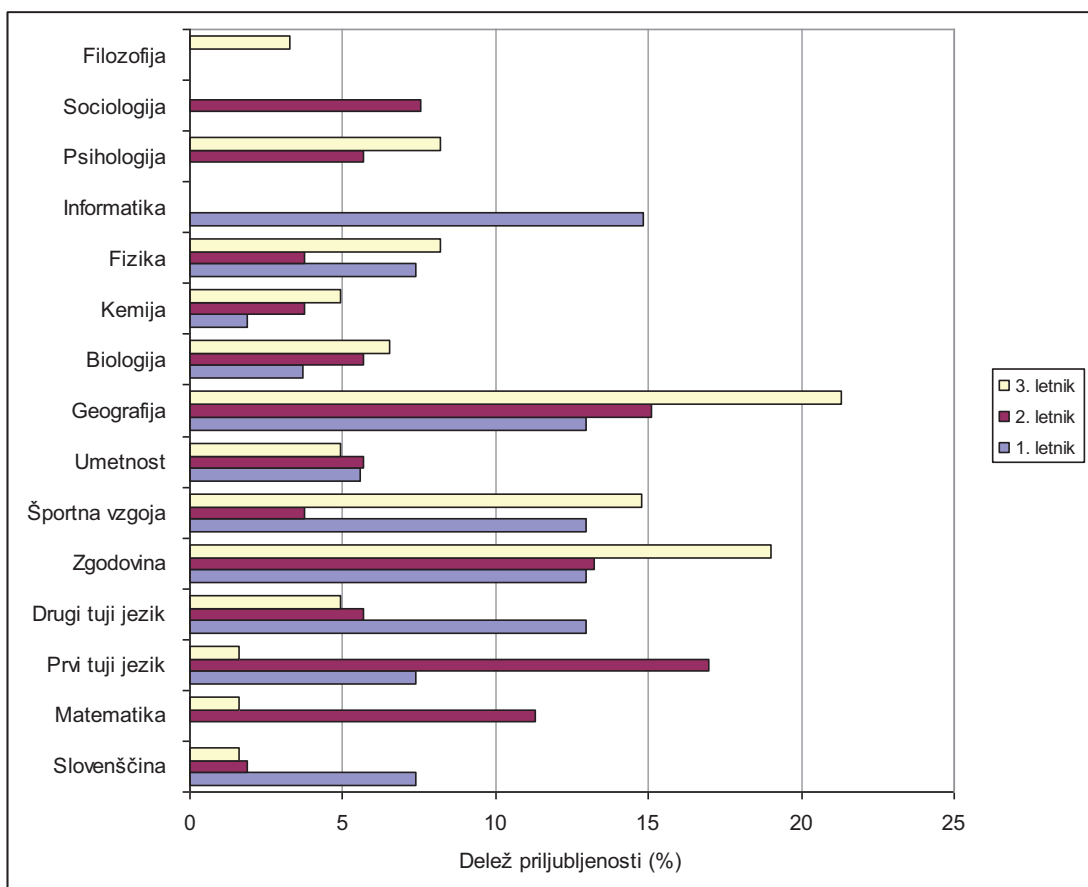
Preglednica 4: Priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije

zap. št.	LETNIK OBVEZNI UČNI PREDMETI	PRVI LETNIK (N ₁ =54)			DRUGI LETNIK (N ₂ =53)			TRETJI LETNIK (N ₃ =61)		
		št. uč. v f	f %	R	št. uč. v f	f %	R	št. uč. v f	f %	R
1.	slovenščina	4	7,40	7	1	1,88	13	1	1,63	12
2.	matematika	0	0	0	6	11,32	4	1	1,63	12
3.	prvi tuji jezik	4	7,40	7	9	16,98	1	1	1,63	12
4.	drugi tuji jezik	7	12,96	3,5	3	5,66	7,5	3	4,91	8
5.	zgodovina	7	12,96	3,5	7	13,20	3	11	19,03	2
6.	športna vzgoja	7	12,96	3,5	2	3,77	11	9	14,75	3
7.	umetnost	3	5,55	9	3	5,66	7,5	3	4,91	8
8.	geografija	7	12,96	3,5	8	15,09	2	13	21,31	1
9.	biologija	2	3,70	10	3	5,66	7,5	4	6,55	6
10.	kemija	1	1,85	11	2	3,77	11	3	4,91	8
11.	fizika	4	7,40	7	2	3,77	11	5	8,20	4,5
12.	informatika	8	14,81	1	/	/	/	/	/	/
13.	psihologija	/	/	/	3	5,66	7,5	5	8,20	4,5
14.	sociologija	/	/	/	4	7,54	5	/	/	/
15.	filozofija	/	/	/	/	/	/	2	3,27	10
	skupaj	54	100		53	100		61	100	

Vir: Anketa, 2008

Kot lahko razberemo iz gornje preglednice, se je geografija kot priljubljeni učni predmet uvrstila na prvo mesto med obveznimi predmeti tretjega letnika in na drugo mesto med predmeti drugega letnika, kar je odličen rezultat. Več kot petina dijakov tretjega letnika je izbrala geografijo kot priljubljeni učni predmet, v drugem letniku pa je bilo takih dijakov 15 %. Geografijo je prehitel le prvi tuji jezik, ki ga je v kategorijo priljubljenih učnih predmetov uvrstilo 17 % dijakov ali glede na naš izbrani vzorec le en dijak več, kot se je to zgodilo pri geografiji.

Graf 2: Priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije

Tudi v prvem letniku je rang geografije kot priljubljenega učnega predmeta visok, saj je geografijo v tej kategoriji prehitela le informatika, zopet le za dva odstotka ali le z enim dijakom več. Isti rang si z geografijo v prvem letniku delijo še trije predmeti, in sicer drugi tuji jezik, zgodovina in športna vzgoja.

5.1.3. Delno priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku gimnazije

V preglednici 5 in grafu 3 so prikazani delno priljubljeni obvezni učni predmeti, torej učni predmeti, ki so jih dijaki napisali na tretje mesto po priljubljenosti.

Preglednica 5: Delno priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije

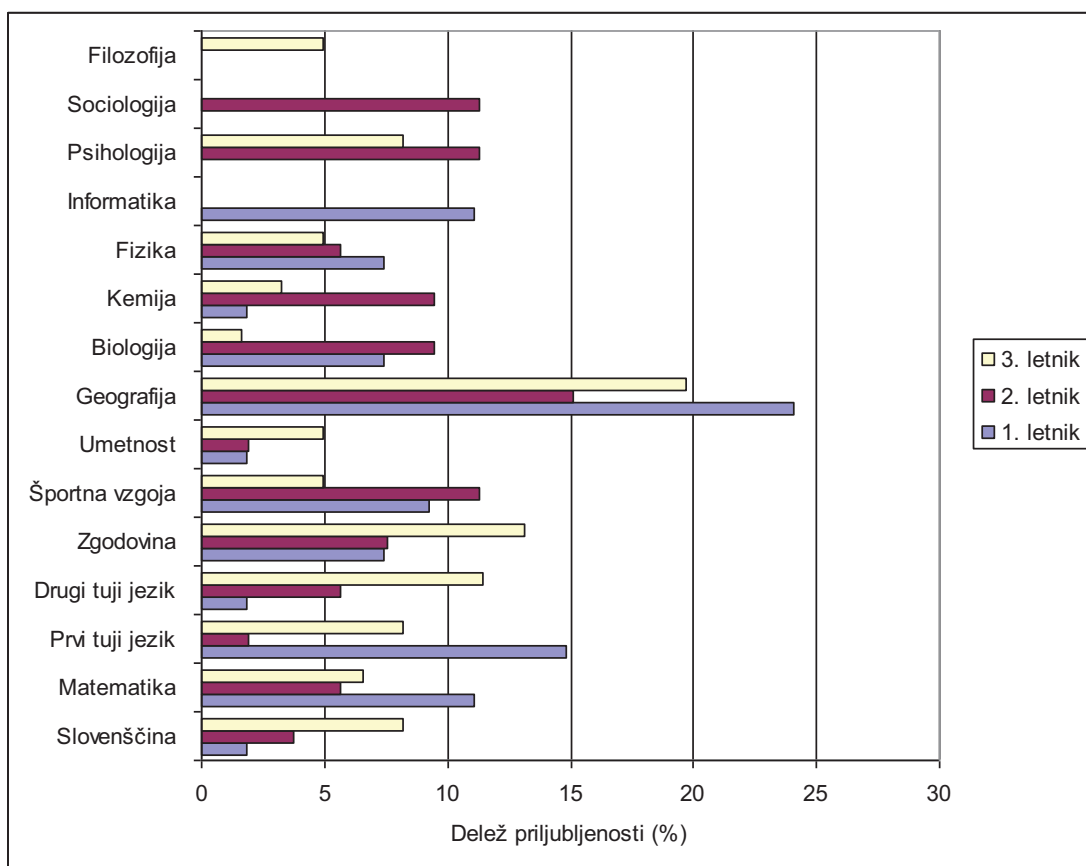
zap. št.	LETNIK OBVEZNI UČNI PREDMETI	prvi letnik (n ₁ =54)			drugi letnik (n ₂ =53)			tretji letnik (n ₃ =61)		
		št. uč. v f	f %	R	št. uč. v f	f %	R	št. uč. v f	f %	R
1.	slovenščina	1	1,85	10,5	2	3,77	10	5	8,19	5
2.	matematika	6	11,11	3,5	3	5,66	8	4	6,55	7
3.	prvi tuji jezik	8	14,81	2	1	1,88	11,5	5	8,19	5
4.	drugi tuji jezik	1	1,85	10,5	3	5,66	8	7	11,47	3
5.	zgodovina	4	7,40	7	4	7,54	7	8	13,11	2
6.	športna vzgoja	5	9,25	5	6	11,32	3	3	4,91	9,5
7.	umetnost	1	1,85	10,5	1	1,88	11,5	3	4,91	9,5
8.	geografija	13	24,07	1	8	15,09	1	12	19,67	1
9.	biologija	4	7,40	7	5	9,43	5,5	1	1,63	13
10.	kemija	1	1,85	10,5	5	9,43	5,5	2	3,27	12
11.	fizika	4	7,40	7	3	5,66	8	3	4,91	9,5
12.	informatika	6	11,11	3,5	/	/	/	/	/	/
13.	psihologija	/	/	/	6	11,32	3	5	8,19	5
14.	sociologija	/	/	/	6	11,32	3	/	/	/
15.	filozofija	/	/	/	/	/	/	3	4,91	9,5
	skupaj	54	100		53	100		61	100	

Vir: Anketa, 2008

Izidi kažejo, da je skoraj četrtina dijakov prvega letnika in skoraj petina dijakov tretjega letnika izbrala geografijo kot delno priljubljeni predmet, medtem ko je bilo v drugem letniku takih dijakov 15 %.

Ne glede na to, da je geografija v tem primeru res šele tretja izbira po priljubljenosti, je to, navkljub vsemu, odličen rezultat, saj je v prvem letniku dvanajst obveznih učnih predmetov, v drugem in tretjem letniku pa trinajst, kar pomeni, da se geografija uvršča v zgornjo četrtino predmetov po priljubljenosti.

Graf 3: Delno priljubljeni obvezni učni predmeti v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije

5.1.4. Priljubljenost geografije med dijaki 1., 2. in 3. letnika gimnazije med obveznimi učnimi predmeti

Kako visoka je dejansko priljubljenost geografije, pa je razvidno iz spodnje preglednice, ki predstavlja skupek priljubljenost geografije, brez primerjave z drugimi obveznimi predmeti. Kot lahko ugotovimo, je dobra polovica drugošolcev in nekaj manj kot polovica tretješolcev ter več kot 40 % prvošolcev določilo geografiji prvo, drugo ali tretje mesto po priljubljenosti med obveznimi učnimi predmeti.

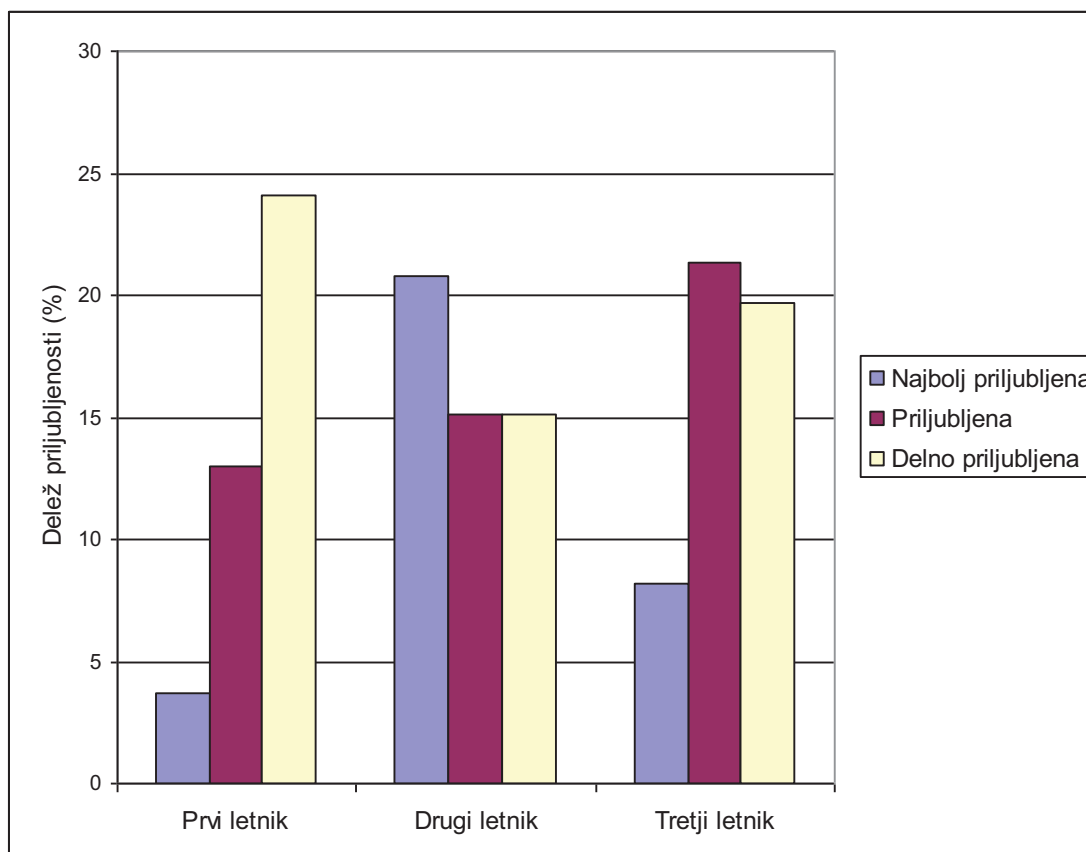
Preglednica 6: Priljubljenost geografije v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije

LETNIK	prvi letnik (n ₁ =54)		drugi letnik (n ₂ =53)		tretji letnik (n ₃ =61)	
	št. uč. v f	f %	št. uč. v f	f %	št. uč. v f	f %
najbolj priljubljena	2	3,70	11	20,75	5	8,19
priljubljena	7	12,96	8	15,09	13	21,31
delno priljubljena	13	24,07	8	15,09	12	19,67

Vir: Anketa, 2008

V povprečju, če upoštevamo vse tri letnike, je kar 47 % vseh dijakov, zajetih v raziskavi, izbralo geografijo kot najbolj priljubljeno, priljubljeno ali delno priljubljeno predmet. To potrjuje hipotezo, da je geografija precej priljubljen predmet med gimnazijci, kar je glede na pestro izbiro predmetov v gimnaziji razveseljivo dejstvo za vse, ki se tako ali drugače ukvarjamo/ukvarjajo z geografijo.

Graf 4: Priljubljenost geografije v 1., 2. in 3. letniku splošne gimnazije

5.2 Kaj je dijakom pri pouku geografije najbolj všeč

V anketnem vprašalniku (glej prilogo) smo dijake vprašali, kaj jim je pri pouku geografije najbolj všeč.

Dijaki so bili naprošeni, naj na to vprašanje odprtega tipa odgovorijo s ključnimi besedami. Preden prikažemo izide odgovorov, bomo kratko razložili ključne besede.

Ključne besede so nosilke pomena in nam zatoj na kratek in strnjen način predstavijo bistvene elemente kot odgovor na zastavljeno vprašanje (Tomič, 1999).

Ključne besede so tiste, ki nosijo pomembna sporočila in so v bistvu jedra, okrog katerih se zbira vse ostalo učno gradivo. Ključne besede so ponavadi izrazit samostalnik ali glagol, ki jih včasih spremljajo ključni pridevniki ali prislovi. Pri pedagoškem raziskovanju je prednost odgovarjanja s ključnimi besedami v tem, da za zapisovanje rabimo manj časa. Analiza odgovorov omogoča seštevanje in s tem numerično prikazovanje rezultatov.

V odgovorih so dijaki dali več izjav, ki so jih zapisovali s ključnimi besedami. Od skupnega števila izjav smo za vsak posamezen letnik izračunali odstotni delež. Povzetek odgovorov dijakov je prikazan v preglednicah 7, 8 in 9.

Preglednica 7: Kaj je dijakom 1. letnika pri pouku geografije najbolj všeč

IZJAVE	ŠTEVILO IZJAV	ODSTOTEK
spoznavanje drugih kultur	14	25,00
spoznavanje drugih celin in držav	12	21,42
pojavi v naravi	8	14,28
uporaba računalnika	5	8,92
poznavanje rastja	4	7,14
zanimiv način dela in podajanja snovi	4	7,14
zanimiva snov	3	5,35
Evropa	2	3,57
zgodbe in članki, povezani z geografijo	2	3,57
sproščen pouk	1	1,78
razgibanost pouka	1	1,78
SKUPAJ	56	100

Vir: Anketa, 2008

Preglednica 8: Kaj je dijakom 2. letnika pri pouku geografije najbolj všeč

IZJAVE	ŠTEVILO IZJAV	ODSTOTEK
spoznavanje drugih kultur	9	15,51
gledanje dokumentarnih filmov in TV-oddaj	9	15,51
delo z zemljevidi, atlasi in tematskimi kartami	8	13,79
slikovitost predmeta	7	12,06
zanimiva snov	6	10,34
eksotične države	5	8,62
razgibanost pouka	5	8,62
zanimiv način dela in podajanja snovi	4	6,88
spoznavanje okolja	3	5,17
spraševanje	1	1,72
to, da ne potrebujem zvezka	1	1,72
SKUPAJ	58	100

Vir: Anketa, 2008

Preglednica 9: Kaj je dijakom 3. letnika pri pouku geografije najbolj všeč

IZJAVE	ŠTEVILO IZJAV	ODSTOTEK
delo z zemljevidi, atlasi in tematskimi kartami	27	28,41
gledanje dokumentarnih filmov in TV-oddaj	23	24,21
zanimiva snov	12	12,63
spoznavanje drugih celin in držav	8	8,42
sproščen pouk	7	7,36
zanimiv način dela in podajanja snovi	7	7,36
uporaba slik pokrajin	6	6,31
učenje o politični situaciji v posameznih državah	5	5,26
SKUPAJ	95	100

Vir: Anketa, 2008

Ko primerjamo odgovore dijakov različnih letnikov med seboj, ugotovimo, da so si precej podobni, kar nas ne preseneča, saj je bilo vprašanje zastavljeno tako, da dijake sprašuje, kaj jim je pri pouku geografije kot učnem predmetu v gimnaziji najbolj všeč, ne pa, kaj jim je najbolj všeč v posameznem letniku.

Iz odgovorov lahko razberemo, da dijake vseh treh letnikov pri geografiji najbolj pritegne spoznavanje drugih kultur, celin in držav, kot tudi t. i. »eksotične države«, kot so jih imenovali dijaki drugega letnika, ali učenje o politični situaciji v posameznih državah, kot so to navedli dijaki tretjega letnika.

Eden od ciljev pouka geografije je, da dijaki razumejo geografske vzroke za kulturno, civilizacijsko in politično pestrost sveta in glede na odgovore dijakov se zdi, da je ta cilj dijakom blizu in všečen. Dijaki vseh letnikov so menili, da je snov zanimiva, torej so jim obravnavane vsebine všeč in jih pritegnejo. Dijaki drugega letnika so posebej poudarili, da jim je všeč slikovitost predmeta. Dijaki drugega in tretjega letnika so pohvalili delo z zemljevidi, atlasi in s tematskimi kartami, kar pomeni, da cenijo to, da jim geografija omogoča pridobiti in izboljšati prostorsko predstavo o današnjem svetu in domačem okolju ter da jih uči naštetu geografsko literaturo s pridom uporabljati. Prav tako so omenili, da imajo radi poljudno plat geografije, to so dokumentarni filmi in TV-oddaje.

Poleg vsebin dijake vseh letnikov pri geografiji pritegne zanimiv način dela in obravnavanje učne snovi. Prav tako so pohvalili sproščen in razgiban pouk. Dijakom prvega letnika je všeč, če se pri pouku uporablja računalnik, največkrat za Power Point predstavitve, radi berejo tudi zgodbe in članke, povezane z geografijo, npr. v geografskih revijah National Geographic, Geo, in časopisu Delo.

Med izjavami dijakov o tem, kaj jim je pri pouku geografije najbolj všeč, smo izbrali naslednje, ki so morda med bolj zanimivimi in slikovitimi in nam dajo več občutka o tem, kako in zakaj geografija dijake pritegne:

- *všeč mi je, da svoje znanje o določenih geografskih temah poglobim in da neznane pojme temeljito razčlenimo;*
- *tropski sadeži in rastline;*
- *Španija, saj sem zaljubljena v to državo, njihovo kulturo in v odprtost domačinov;*
- *Evropa, ker tu živimo in jo moramo dobro poznati.*

5.3 Kaj dijake pri pouku geografije najbolj moti

V anketnem vprašalniku (glej prilogo) smo dijake vprašali, kaj jih pri pouku geografije najbolj moti. Dijaki so na to vprašanje odprtega tipa odgovarjali s ključnimi besedami.

V odgovorih so dali več izjav; od skupnega števila izjav smo za vsak posamezen letnik izračunali odstotni delež. Povzetek odgovorov dijakov je prikazan v preglednicah 10, 11 in 12.

Preglednica 10: Kaj dijake 1. letnika pri pouku geografije najbolj moti

IZJAVE	ŠTEVILO IZJAV	ODSTOTEK
analiza klimogramov in hidrogramov	8	14,28
učenje o podnebjih	7	12,50
manj zanimive snovi	6	10,71
učenje o vrstah prsti	5	8,92
tujke	5	8,92
učenje na pamet	5	8,92
način podajanja snovi	5	8,92
težka snov	4	7,14
orientacija na zemljevidu	4	7,14
preveč podrobnosti pri posameznih temah	3	5,35
NIČ NE MOTI	4	7,14
SKUPAJ	56	100

Vir: Anketa, 2008

Preglednica 11: Kaj dijake 2. letnika pri pouku geografije najbolj moti

IZJAVE	ŠTEVILO IZJAV	ODSTOTEK
pomanjkanje poznavanja snovi 1. letnika geografije	17	25,75
učenje o podnebnih in klimogramih	7	10,60
učenje o vrstah prsti	7	10,60
preveč kmetijstva in industrije	6	9,09
obča geografija	5	7,57
strokovni izrazi	4	6,06
način podajanja snovi	4	6,06
premalo zemljevidov pri pouku	4	6,06
težki testi	2	3,03
učenje na pamet	1	1,51
NIČ NE MOTI	9	13,63
SKUPAJ	66	100

Vir: Anketa, 2008

Preglednica 12: Kaj dijake 3. letnika pri pouku geografije najbolj moti?

IZJAVE	ŠTEVILO IZJAV	ODSTOTEK
analiza klimogramov	9	14,06
preveč naravnogeografskih vsebin	8	12,50
učenje o kamninah in geoloških dobah	7	10,93
način podajanja snovi	5	7,81
preveč učne snovi	4	6,25
samostojno reševanje delovnih listov	4	6,25
nepopolna vključenost vseh dijakov v razpravo	4	6,25
poznavanje glavnih mest (na pamet, brez zemljevida)	3	4,68
zahtevnost nalog v delovnem zvezku	3	4,68
premalo tematskih zemljevidov	2	3,12
preveč natančno učenje o Sloveniji	1	1,56
NIČ NE MOTI	14	21,87
SKUPAJ	64	100

Vir: Anketa, 2008

Hiter pogled na podatke nam takoj pove, da se nekateri, za dijake moteči elementi, pri pouku geografije ponavljajo iz letnika v letnik. Tako nikakor ne moremo spregledati,

da so klimogrami in z njimi podnebja gotovo izjemno zahtevna snov, ki dijake pesti kar tri leta, najprej kot del obče geografije in nato kot sestavni del regionalne geografije.

Popolnoma jasno je, da brez poznavanja obče geografije dijaki ne morejo dobro obvladati regionalne geografije, dobro pa je, da se tega tudi sami zavedajo, saj se kar četrtnina izjav dijakov drugega letnika nanaša prav na problem slabšega poznavanja snovi prvega letnika. Poleg klimo- in hidrogeografije je za dijake problematična tudi pedogeografija, saj le-to omenjajo dijaki prvega in drugega letnika, kot tudi geomorfologija, ki jo kot zahtevno označujejo dijaki tretjega letnika. Da je snov zahtevna in da je potrebno poznati in razumeti veliko tujk in strokovnih izrazov, se pritožujejo dijaki prvega in drugega letnika. Podobno ugotavlja tudi Resnik Planinčeva, ki navaja, da so zahtevnejši pojmi v splošni gimnaziji naslednji: zatok, mezofiti, lesostepje, čok, astenosfera, zrnavost prsti, peoni, kreoli, intraconalne prsti, sinklinala, teorija demografskega prehoda, okluzija, paleoevropa, suburbanizacija, planetarno kroženje zraka itd.

Glede na vse te pojme, ki so zahtevni po mnenju dijakov in tudi učiteljev, so ostali še naprej v učnih načrtih. Tu se srečamo z že znanim paradoksom selekcije. V obravnavi učnih načrtov se neprestano pojavljajo izrazi, kot so: preobsežnost, prezahtevnost, neprimernost, neustreznost, ko pa želimo ugotoviti, kaj lahko stroka pogreša v geografskih kurikulumih in to jasno definirati, postane naenkrat vse pomembno. Za težje geografske vsebine je smiselna čim večja nazornost in uporaba slikovnega gradiva, drugače dijaki snovi ne bodo razumeli. Njihova obravnava zahteva od učitelja iskanje ustrezne literature, da dijakom lažje razloži določene težje, abstraktne pojme.

Za dijake vseh letnikov je moteče tudi to, da je nekaterih vsebin preveč, oziroma da se nekatere vsebine preveč podrobno obravnavajo. Verjetno pa lahko zapišemo, da bi podobne kritike s strani določenega deleža dijakov skoraj zagotovo doživel vsak obvezni učni predmet, razlika bi bila verjetno le, v kolikšni meri bi bil predmet deležen te kritike.

Na podlagi naše raziskave za geografijo ugotavljamo, da se lahko celo petina izjav v posameznih letnikih nanaša na ta problem, kar pa morda le ni tako malo in je potemtakem vredno razmisleka tako s strani učiteljev, ki predmet poučujejo, kot tudi s strani sestavljavcev učnega načrta, ali morda nekaterih snovi res ni količinsko preveč oz. se preveč poudarjajo nekatere podrobnosti, da posledično dijaki ne znajo ali pa ne zmorejo več sestaviti celostne slike.

Tako kot je nekaterim dijakom všeč način razlage in obravnavanje učne snovi pri geografiji, tako nekatere prav to moti, vendar je delež tistih, ki jih to moti, zelo

podoben deležu tistih, ki se jim zdi razlaga zanimiva. Natančneje, se ta delež pri zadovoljnih giblje med šest in osem odstotki, pri nezadovoljnih pa med šest in devet odstotki. Poleg bolj ali manj kvalitetne razlage pa dijake vseh letnikov moti tudi učenje na pamet.

Ob koncu naštevanja, kaj vse dijake pri pouku geografije moti, povejmo, da je v vsakem letniku tudi nekaj posameznikov, ki jih prav nič ne moti in da se ta delež dokaj linearno povečuje iz letnika v letnik, in sicer s 7 % v prvem letniku, preko 14 % v drugem letniku in do 21 % v tretjem letniku. Tudi nekatere kritike dijakov tretjega letnika (npr. nepopolna vključenost dijakov v razpravo, premalo tematskih zemljevidov) so take, da bi učitelj, ki se ga dotikajo, moral o njih premisliti in morda tudi kaj spremeniti pri svojem delu.

Sledi še nekaj izjav dijakov o tem, kaj jih pri pouku geografije moti. Poskušali smo izbrati nekatere najbolj slikovite.

- *Klimogrami, klimogrami, klimogrami – kdo bi tebe ljubil?*
- *Če ne bi za vsak kamen vedel, kje stoji, bi blo tud dobr.*
- *Od vseh teh tujk se mi bo še zmešal.*
- *Ta stara je tok dolgočasna. Lohk komot zaspiš zraven.*
- *Uh spet te čudne prsti!*
- *Kdo si bo zapomnil vse te podnebne tipe?*
- *Spet ta dolgočasna, dooolga ura!!!*

5.4. Vzgojno-izobraževalni pomen geografije za človekov spoznavni ali kognitivni (znanje), konativni (vzgojni) in psihomotorični razvoj

Z raziskovalnimi vprašanji pod zaporedno številko 5., 6., 7. in 8. smo preučevali, kako dijaki od prvega do tretjega letnika splošne gimnazije vrednotijo pomen nekaterih izobraževalnih in vzgojnih ciljev za razvoj človeka. Rezultati so postavljeni tabelarično in z grafi po letnikih.

Klasifikacije učnih ciljev smo povzeli po Bloomu (1970).

Na kognitivno področje (ali spoznavno) smo uvrstili človekovo razgledanost in razumevanje snovi pri drugih učnih predmetih, in sicer vprašanji 4.1 in 4.2, v vprašalniku (Priloga 1).

Na konativno področje osebnosti smo uvrstili razne osebnostne lastnosti, kot npr. vztrajnost, natančnost, odgovornost, strpnost in medkulturno bivanje, in sicer vprašanje 4.3, v vprašalniku (priloga 1).

Na psihomotorično območje osebnosti smo uvrstili razvijanje raznih intelektualnih sposobnosti, kot so logično mišljenje, sklepanje, posploševanje, primerjanje, analiziranje (vprašanje 4.4), samostojno vprašanje 4.5 (priloga 1), smo zastavili dijakom predvsem zaradi pomena, ki ga ima ta cilj v vzgojno-izobraževalnem sistemu.

Dijaki so določali pomen geografije za zgoraj naštetih parametre na podlagi lestvice od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da geografija za dotični parameter nima pomena; 2 pomeni, da je pomen geografije manjši; 3 pomeni, da je njen pomen srednji; 4 pomeni, da je pomen geografije precejšen; in 5 pomeni, da ima geografija zelo velik pomen za dotične parametre.

5.4.1 Kako dijaki vrednotijo pomen geografije za splošno razgledanost človeka

Pomen geografije za splošno razgledanost človeka po oceni dijakov 1. letnika splošne gimnazije nam pokaže, da največ dijakov, in sicer polovica, tej kategoriji pripisuje oceno 4, kar pomeni, da ima po njihovi oceni geografija precejšen pomen za človekovo razgledanost.

Preglednica 13: Ocene dijakov 1. , 2. in 3. letnika o pomenu geografije za splošno razgledanost človeka

		1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK	
ocene		f	f %	f	f %	f	f %
1	(brez pomena)	0	0	0	0	0	0
2	(manjši pomen)	1	1,85	0	0	2	3,28
3	(srednji pomen)	3	5,55	7	13,21	6	9,84
4	(precejšen pomen)	27	50,00	19	35,85	14	22,95
5	(zelo velik pomen)	23	42,60	27	50,94	39	63,93
skupno		54	100	53	100	61	100

Vir: Anketa, 2008

Sledi ocena 5 s 42,60 odstotki, kar pomeni, da dijaki zelo visoko ocenjujejo pomen geografije za splošno razgledanost človeka.

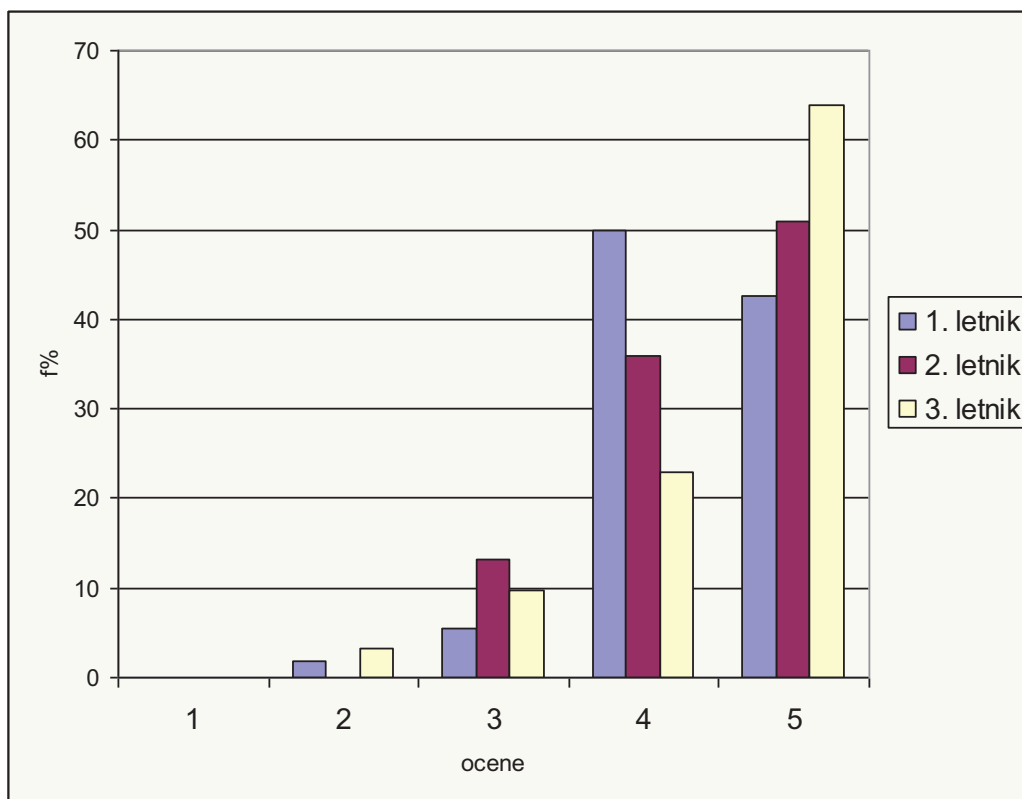
Več kot polovica dijakov se je odloča za najvišjo oceno, več kot tretjina pa za oceno 4, iz česar lahko sklepamo, da je pomen geografije za splošno razgledanost po mnenju dijakov zelo visok.

Za oceno 3 se je odločila le dobra desetina dijakov, za oceno 2 pa se je odločil en dijak, za oceno 1 pa nihče.

Polovica dijakov drugega letnika je pomen geografije ocenilo z oceno 5, kar pomeni, da ima geografija zelo velik pomen za razvoj človekove razgledanosti.

Dobra tretjina dijakov drugega letnika je pomen geografijo ocenilo z oceno 4, kar pomeni precejšen pomen za splošno razgledanost človeka. Dobra osmina dijakov pa je pomen geografijo ocenilo z oceno 3, kar pomeni, da ima geografija srednji pomen za razvoj splošne razgledanosti.

Graf 5: Ocene dijakov 1. , 2. in 3. letnika o pomenu geografije za splošno razgledanost človeka

Iz zgornje preglednice in zgornjega grafa je razvidno, da dijaki 3. letnika splošne gimnazije pripisujejo zelo visok pomen geografiji za splošno razgledanost človeka, saj je oceno 5 izbralo kar 63,93 odstotkov dijakov.

Dijaki 3. letnika so tudi izpostavili, da je bistvo poslanstva geografije prav to, da nam pomaga spoznati svet in močno razširi splošno izobrazbo.

Kaže se, kako pomen geografije za človekovo razgledanost po oceni dijakov narašča od prvega do tretjega letnika.

Z oceno 5 (zelo velik pomen) sta jo v prvem letniku ocenili dobri dve petini dijakov, v drugem letniku dobra polovica dijakov, v tretjem letniku pa slabi dve tretjini dijakov. Po prikazanih izidih lahko sklepamo, da pomen geografije za človekovo razgledanost narašča z leti šolanja.

5.4.2 Kako dijaki vrednotijo pomen geografije za razumevanje snovi pri drugih učnih predmetih

Dijaki 1. letnika gimnazije menijo, da geografija ne prispeva veliko k boljšemu razumevanju snovi pri drugih predmetih.

Preglednica 14: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razumevanje snovi pri drugih učnih predmetih

		1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK	
ocene		f	f %	f	f %	f	f %
1	(brez pomena)	0	0	0	0	2	3,28
2	(manjši pomen)	14	25,93	12	22,64	13	21,31
3	(srednji pomen)	32	59,26	25	47,17	38	62,30
4	(precejšen pomen)	8	14,81	11	20,76	8	13,11
5	(zelo velik pomen)	0	0	5	9,43	0	0
skupno		54	100	53	100	61	100

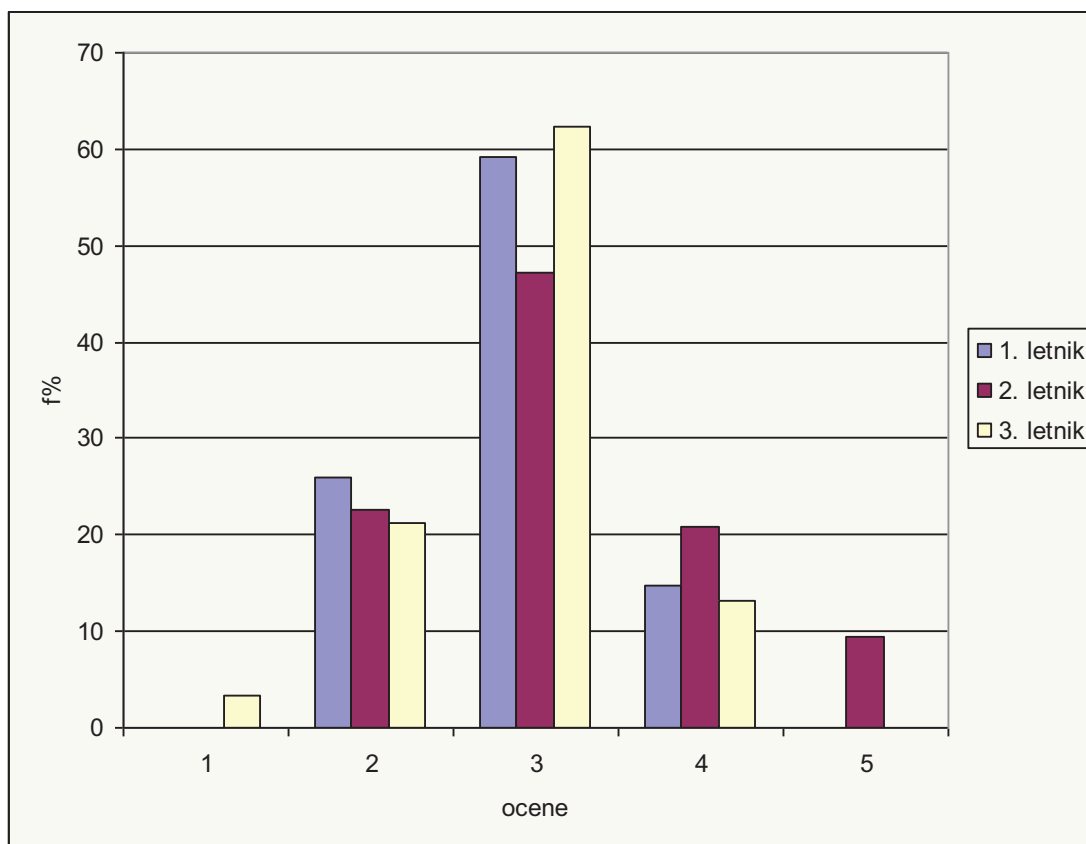
Vir: Anketa, 2008

Skoraj 60 odstotkov dijakov se je odločilo za oceno 3. Več kot četrtnina dijakov (25,93 odstotkov) geografiji pripisuje oceno 2, kot njen pomen za razumevanje snovi pri drugih predmetih ali uporabo znanja geografije v novih primerih, kar po Bloomu sodi v kognitivno področje osebnosti ali v kategorijo znanje. Ocen 5 (najbolj) in 1 (nič) ni uporabil nihče.

Tudi pri dijakih 2. letnika prevladuje ocena 3, tako se je odločilo 47,16 odstotkov dijakov.

Približno podoben delež imata oceni 2 in 4, za oceno 5 se je odločilo le 9,43 odstotkov dijakov, ocene 1 pa ni izbral nihče. V 2. letniku dijaki obravnavajo geografijo sveta in bi bile zelo priporočljive povezave z biologijo, zgodovino, jeziki, sociologijo, umetnostno vzgojo ...

Graf 6: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razumevanje snovi pri drugih učnih predmetih

Medpredmetno sodelovanje bi bilo prav v 2. letniku najbolj učinkovito, saj dijaki spoznavajo države Latinske Amerike, Severne Amerike, Afrike, Azije in Avstralije, ki bi jih preko medpredmetnega povezovanja lahko bolj celostno spoznali. Tako bi lahko vsaj pri nekaterih državah razširili in poglobili svoje vedenje o njih tudi na področju rastlinstva in živalstva, zgodovinskih dogodkov in mejnikov jezika in književnosti, navad prebivalstva in njihovih načinov bivanja, umetnosti in kulture itd.

Tako pa je očitno medpredmetnega povezovanja malo ali premalo in zato skoraj polovica dijakov ocenjuje pomen geografije za razumevanje snovi pri drugih predmetih le s srednjo oceno 3.

Dijaki 3. letnika so prav tako vrednosti geografije za razumevanje pri drugih predmetih namenili srednjo oceno 3, tako namreč menita skoraj dve tretjini dijakov.

Lahko potegnemo črto in poudarimo, da je največ dijakov od 1. do 3. letnika splošne gimnazije ocenilo, da ima geografija približno srednji pomen pri razumevanju snovi drugih učnih predmetov. Prav povezovanje med različnimi učnimi predmeti bi naredilo geografijo še bolj zanimivo in znanje dijakov bi dobilo večjo medpredmetno težo.

5.4.3 Kako dijaki vrednotijo pomen geografije za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti

Iz spodnje preglednice in grafa je lepo razvidno, da dijaki 1. letnika splošne gimnazije slabo ocenjujejo vrednost geografije za razvijanje osebnostnih lastnosti.

Največ dijakov je izbralo oceno 2, in sicer skoraj 40 odstotkov. Sledi ocena 3, ki jo je izbrala skoraj tretjina dijakov, nato ocena 4, ki jo je izbrala skoraj petina dijakov.

Oceno 1 je izbralo 5 dijakov ali 9,26 odstotkov in zanimivo, le 1 dijak ali 1,85 odstotkov se je odločil za oceno 5.

Preglednica 15: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti

		1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK	
ocene		f	f %	f	f %	f	f %
1	(brez pomena)	5	9,26	4	7,55	1	1,64
2	(manjši pomen)	21	38,89	12	22,64	23	37,70
3	(srednji pomen)	17	31,48	17	32,08	21	34,43
4	(precejšen pomen)	10	18,52	15	28,3	12	19,67
5	(zelo velik pomen)	1	1,85	5	9,43	4	6,56
skupno		54	100	53	100	61	100

Vir: Anketa, 2008

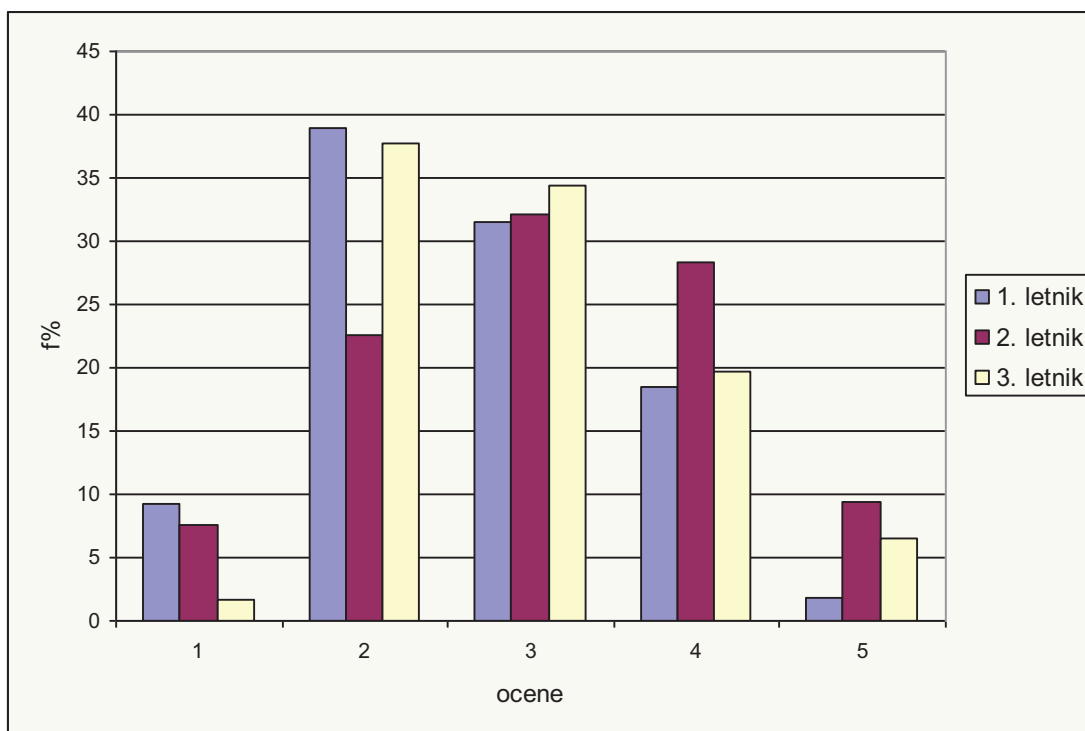
Dijaki 2. letnika pri vrednosti geografije za razvijanje osebnostnih lastnosti namenjajo oceni 3 največji delež ali skoraj tretjino.

Sledi ocena 4 s 28,3 odstotki, nato ocena 2 z 22,64 odstotki, oceni 1 in 5 pa sta si podobni, prvo je izbralo 7,55 odstotkov, zadnjo pa 9,43 odstotkov dijakov.

Največ dijakov 3. letnika splošne gimnazije je vrednost geografije za razvijanje osebnostnih lastnosti ocenilo z oceno 2, in sicer kar 37,70 odstotkov. Prav tako velik delež dijakov (znova več kot tretjina) se je odločil za oceno 3, in sicer 34,43 odstotkov. Tudi tukaj dijaki ne pripisujejo velikega pomena geografiji pri razvijanju raznih osebnostnih lastnosti, kot so npr. vztrajnost, natančnost, odgovornost, strpnost, medkulturno bivanje idr.

To so po svoji naravi vzgojni cilji, ki so predpisani v učnih načrtih, a izgleda, da dijaki teh ciljev niso dovolj ozavestili ali ponotranjili.

Graf 7: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti

Iz rezultatov je razvidno, da dijaki splošne gimnazije od 1. do 3. letnika relativno nizko ocenjujejo pomen geografije za razvijanje osebnostnih lastnosti, kot so npr. vztrajnost, natančnost, odgovornost, strpnost, medkulturno bivanje itd. Razloge za tovrstno manj pomembno vlogo šolske geografije v splošni gimnaziji za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti osebni lahko iščemo v načinu pouka v gimnaziji, kjer so dijaki pretežno poslušalci, ne pa aktivni udeleženci vzgojno-izobraževalnega procesa. Rečemo lahko, da je gimnazijski pouk še vedno pretežno razlagalni – spraševalni proces. V takem procesu si osebnostnih lastnosti ni mogoče razviti. Dijaki so tudi izrazili, da si želijo več aktivne udeležbe pri pouku, več ekskurzij, geografskih vaj ipd.

5.4.4 Kako dijaki ocenjujejo pomen geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti

V spodnji preglednici in grafu so prikazane ocene dijakov od 1. do 3. letnika o pomenu geografije za razvoj psihomotoričnih področij osebnosti, kot je npr. razvijanje intelektualnih sposobnosti (logično mišljenje, sklepanje, posploševanje, primerjanje, analiziranje itd.).

Preglednica 16: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti

		1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK	
ocene		f	f %	f	f %	f	f %
1	(brez pomena)	3	5,56	1	1,89	3	4,92
2	(manjši pomen)	12	22,22	9	16,98	8	13,11
3	(srednji pomen)	15	27,78	10	18,87	17	27,87
4	(precejšen pomen)	19	35,18	19	35,85	23	37,71
5	(zelo velik pomen)	5	9,26	13	24,53	10	16,39
skupno		54	100	52	100	61	100

Vir: Anketa, 2008

Razvidno je, da je vrednost geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti največ dijakov 1. letnika ocenilo s 4, in sicer 35,18 odstotkov dijakov.

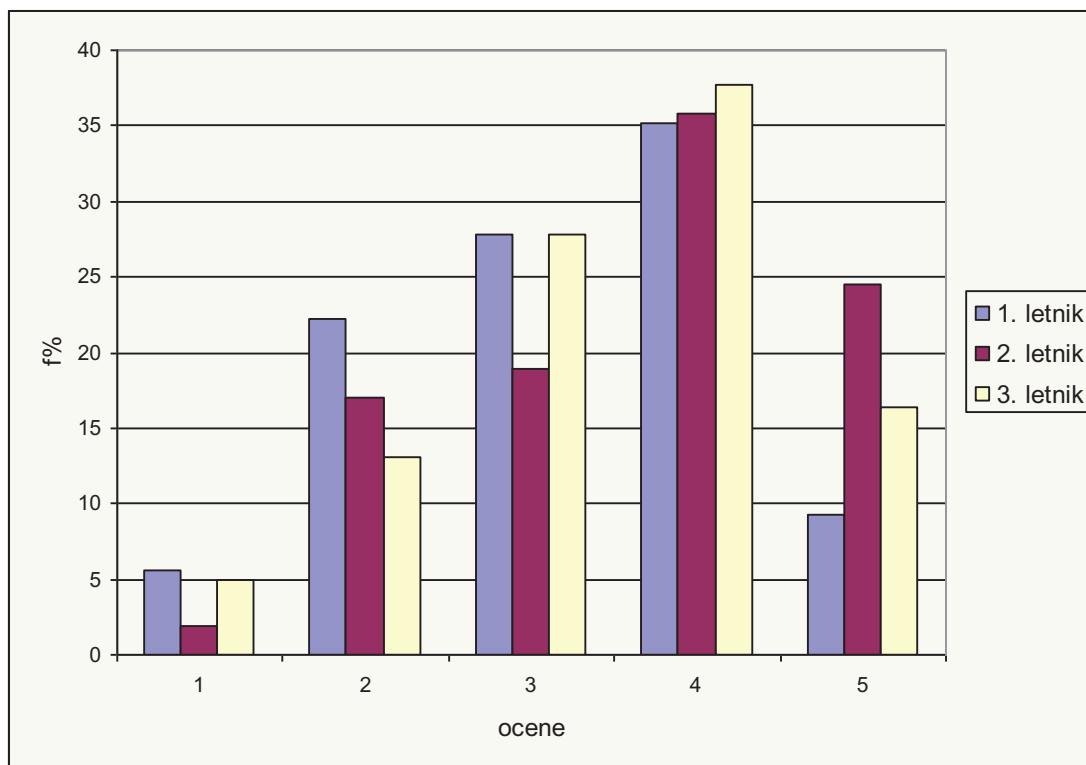
Sledita oceni 3 s 27,78 odstotki in ocena 2 z 22,22 odstotki. Za oceno 5 se je odločilo pet dijakov ali 9,26 odstotkov, za oceno 1 pa 5,56 odstotkov ali 3 dijaki od 54.

Največ dijakov 2. letnika splošne gimnazije je vrednost geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti ocenilo za pomembno. To je izjavilo 35,85 odstotkov dijakov ali 19 dijakov od 52.

Nato sledi ocena 5, ki ima 24,53 odstotkov, ocena 3 ima 18,87 odstotkov, sledi pa ocena 2 z 16,98 odstotki. Le en dijak je dal oceno 1, kar pomeni 1,89 odstotkov.

Dijaki 3. letnika gimnazije so pomen geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti večinoma ocenili z oceno 4, teh je 37,71 odstotkov. Sledi ocena 3 s 27,87 odstotki, nato ocena 5, ki ima 16,39 odstotkov, za oceno 2 se je odločilo 13,11 odstotkov in oceno 1 so izbrali 3 dijaki ali 4,92 odstotkov.

Graf 8: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti

Graf nazorno kaže, da največ dijakov od 1. do 3. letnika ocenjuje pomen geografije za razvijanje intelektualnih sposobnosti z relativno visoko oceno 4. Za vzorec dijakov naše raziskave lahko iz grafa razberemo, da ocena o tem, kakšen pomen ima geografija za razvijanje intelektualnih sposobnosti, od ocene 1 do ocene 4 narašča. Pri oceni 5 pa zopet upade, in sicer v 1. letniku na 9 %, v 2. letniku na 25 % odgovorov in v 3. letniku na 16 %. Logično mišljenje, sklepanje, posploševanje, primerjanje, analiziranje itd. se ne razvija samodejno, temveč kako njihov razvoj spodbujamo v učnem procesu.

Ta ugotovitev velja samo za vzorec naših dijakov in rezultata ne moremo posploševati za vso Slovenijo. Za ljubljanske gimnazije je pa ta rezultat spodbuden, kar nedvomno vpliva na priljubljenost geografije v splošni gimnaziji od 1. do 3. letnika.

5.4.5 Kako dijaki ocenjujejo pomen geografije za samoizobraževanje ali vseživljenjsko učenje

Iz spodnje preglednice in grafa se lepo vidi, da je največ dijakov 1. letnika gimnazije vrednosti geografije za samoizobraževanje pripisalo srednjo oceno 3. Takih dijakov je bilo 35,18 odstotkov, sledi ocena 5 z 29,63 odstotki, nato pa ocena 4 s 27,78 odstotki. Za oceno 2 se je odločilo le 7,41 odstotkov dijakov, ocene 1 pa ni izbral nihče.

Preglednica 17: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za samoizobraževanje

		1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK	
ocene		f	f %	f	f %	f	f %
1	(brez pomena)	0	0	0	0	0	0
2	(manjši pomen)	4	7,41	2	3,77	3	4,92
3	(srednji pomen)	19	35,18	10	18,87	17	27,87
4	(precejšen pomen)	15	27,78	23	43,40	19	31,15
5	(zelo velik pomen)	16	29,63	18	33,96	22	36,06
skupno		54	100	53	100	61	100

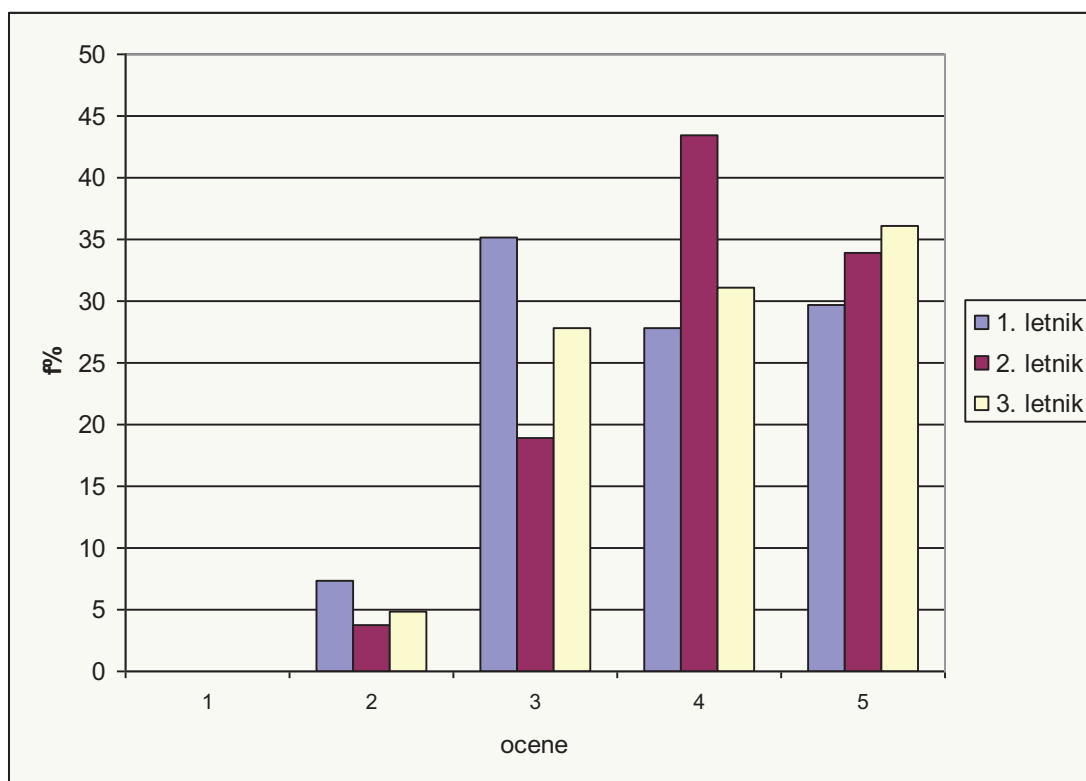
Vir: Anketa, 2008

Dijaki 2. letnika gimnazije bolje ocenjujejo vrednost geografije za samoizobraževanje kot dijaki 1. letnika. Največ dijakov je izbralo oceno 4, kar pomeni 43,40 odstotkov, sledi ocena 5 s 33,96 odstotki. 18,87 odstotkov je namenjeno oceni 3, le 3,77 odstotkov oceni 2 in nihče se ni odločil za oceno 1.

Dijaki tretjega letnika menijo, da je geografija pomembna za samoizobraževanje in vseživljenjsko učenje, saj se njihove ocene precej dvignejo v primerjavi z nižjimi letniki. Največ dijakov se je odločilo za oceno 5, in teh je 36,06 odstotkov, sledi ocena 4 z 31,15 odstotki, nato ocena 3 s 27,87 odstotki.

Le 4,92 odstotkov dijakov se je odločilo za oceno 2 in nihče za oceno 1.

Graf 9: Ocene dijakov 1., 2. in 3. letnika o pomenu geografije za samoizobraževanje

Razvidno je, da dijaki iz letnika v letnik pripisujejo večji pomen geografiji za samoizobraževanje ali za vseživljenjsko učenje, kar je imperativ sedanjosti in prihodnosti v tem hitro spreminjajočem se svetu.

Spretnost za vseživljenjsko učenje moramo razvijati ves čas mladoletnikovega šolanja, tako med posebnimi urami kot pri rednem pouku. V gimnazijah jo najdemo v cilju, da gimnazija pripravlja dijake za študij. Zato je pomembno, da tudi dijaki pripisujejo velik pomen samoizobraževanju.

5.5. Koliko dijakov meni, da bi bilo smiselno uvrstiti geografijo med obvezne učne predmete tudi v četrtem letniku gimnazije

Iz spodnje preglednice in grafa je razvidno, da je 18,52 odstotkov dijakov prvega letnika, 32,08 odstotka dijakov 2. letnika in 39,34 odstotkov dijakov 3. letnika menilo, da bi bilo smiselno uvrstiti geografijo med obvezne učne predmete v četrtem letniku splošne gimnazije.

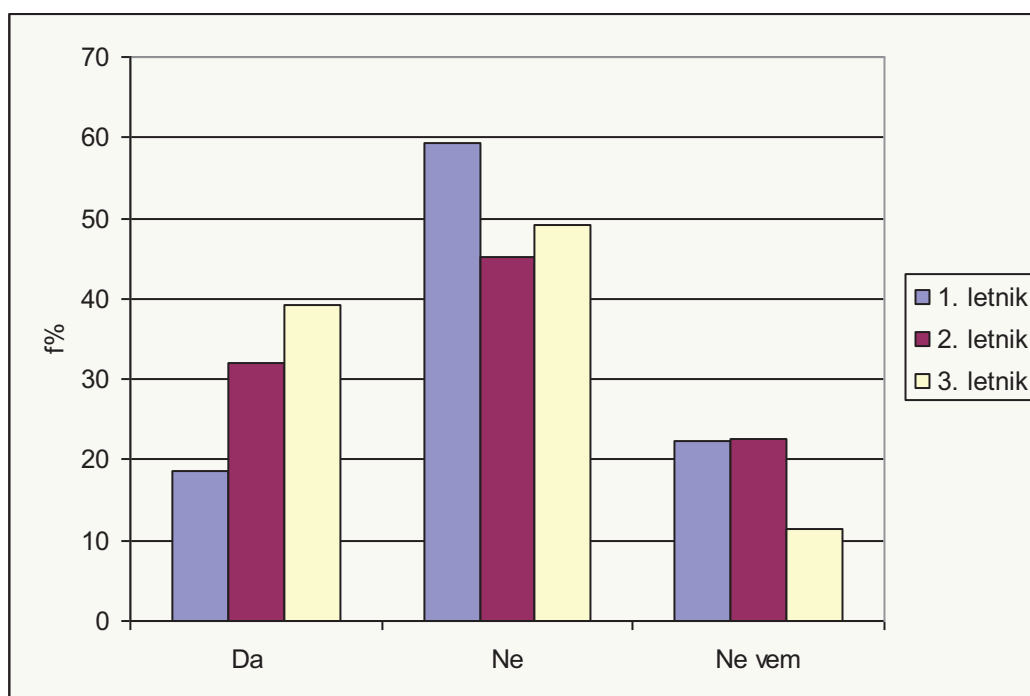
Preglednica 18: Koliko dijakov 1., 2. in 3. letnika meni, da je smiselno vpeljati geografijo v 4. letnik kot obvezni učni predmet

kategorija	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK	
	število dijakov	%	število dijakov	%	število dijakov	%
da (1)	10	18,52	17	32,08	24	39,34
ne (2)	32	59,26	24	45,28	30	49,18
ne vem (3)	12	22,22	12	22,64	7	11,48
skupaj	54	100	53	100	61	100

Vir: Anketa, 2008

Razlike v mnenjih, da bi bila geografija obvezen učni predmet tudi v četrtem letniku, so zanimive, saj se število izjav za geografijo tudi v 4. letniku veča postopoma od prvega do tretjega letnika. Največ dijakov 3. letnika je mnenja, da bi bilo smotrno vpeljati geografijo tudi v 4. letnik gimnazije.

Graf 10: Dijaki od 1. do 3. letnika, ki bi geografijo vpeljali tudi v 4. letnik

Proti geografiji je največ dijakov v prvem letniku, nato v tretjem in nazadnje v drugem letniku. Neopredeljenih dijakov je tudi kar nekaj, in sicer 22,22 odstotkov v 1. letniku, 22,64 odstotkov v 2. letniku in 11,48 odstotkov v 3. letniku.

V celoti gledano dijaki niso naklonjeni vpeljavi geografije kot obveznega učnega predmeta v 4. letnik. Kljub temu je razvidno, da se delež dijakov, ki bi geografijo vpeljali v 4. letnik, v prehodu v višje letnike rahlo povečuje.

Pri tem rezultatu moramo upoštevati, da je v veljavnem predmetniku geografiji namenjenih 210 ur in 35 ur za preučevanje slovenskih območij v okviru priprave na maturo. Z druge strani smo v teoretičnem uvodu navedli, da je v naših gimnazijah geografija glede števila ur pred večino evropskih držav.

Menimo, da bi si morali vseskozi prizadevati za kvaliteto geografskega pouka in povečati prizadevanja vseh za doseganje vzgojnih ciljev, ki so napisani v učnih načrtih in ne za višanje števila ur geografije.

5.6 Kaj menijo dijaki o razumljivosti in preglednosti poučevanja geografije

Dve tretjini dijakov prvega letnika splošne gimnazije menita, da je učiteljevo poučevanje vedno dovolj razumljivo in pregledno (66,67 odstotkov dijakov); da je poučevanje le včasih razumljivo in pregledno meni 29,63 odstotkov dijakov; da je redko razumljivo in pregledno, sta izjavila 2 dijaka, kar je 3,70 odstotkov izjav; kategorije, da poučevanje nikoli ni razumljivo in pregledno, pa ni izbral nihče.

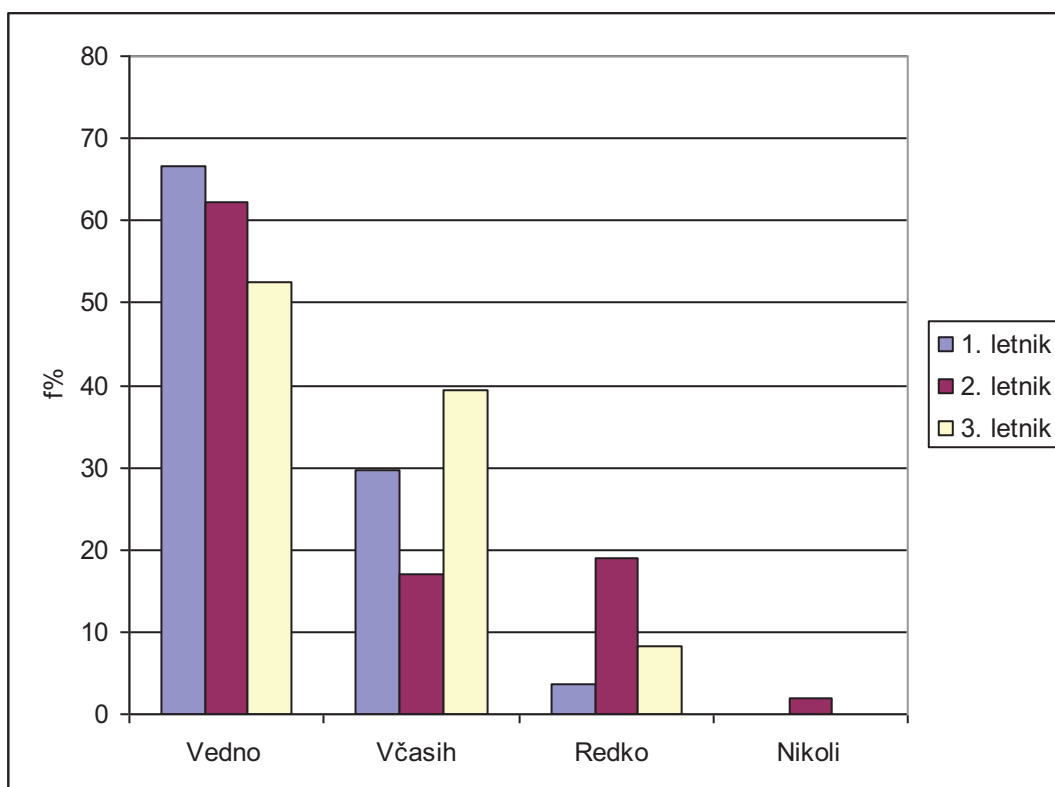
Preglednica 19: Mnenja dijakov o razumljivosti in preglednosti pouka geografije

kategorija	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK	
	št. dijakov	%	št. dijakov	%	št. dijakov	%
vedno (1)	36	66,67	33	62,26	32	52,46
včasih (2)	16	29,63	9	16,98	24	39,34
redko (3)	2	3,70	10	18,87	5	8,20
nikoli (4)	0	0	1	1,89	0	0
skupaj	54	100	53	100	61	100

Vir: Anketa, 2008

Dijaki drugega letnika so izjavili v 62,26 odstotkih izjav, da je poučevanje učitelja vedno razumljivo; le 16,98 odstotkov dijakov je izjavilo, da je včasih razumljivo; je pa relativno velik del dijakov, in sicer 18,87 odstotkov, ki meni, da je poučevanje le redko razumljivo in pregledno. Da nikoli ni razumljivo in pregledno je izjavil en dijak ali 1,89 odstotkov izjav.

Graf 11: Mnenja dijakov o razumljivosti in preglednosti pouka geografije

Dijaki tretjega letnika so 52,46 odstotkov izjav pripisali vedno razumljivemu in preglednemu poučevanju, da je le včasih razumljivo in pregledno meni 39,34 odstotkov dijakov, da pa je le redko razumljivo pa je napisalo samo 8,2 odstotkov dijakov. Za kategorijo, da poučevanje geografije ni nikoli razumljivo in pregledno, pa se ni opredelil nihče.

V večini dijaki našega vzorca menijo, da je pouk razumljiv in dovolj pregleden.

5.7 Kaj menijo dijaki o zanimivosti in dinamičnosti pouka

Kar 50 odstotkov vseh dijakov prvega letnika je menilo, da je pouk geografije vedno zanimiv in dinamičen. Da se to dogaja le včasih, meni 46,30 odstotkov prvošolcev gimnazije, samo 3,70 odstotkov izjav pa je pripadlo kategoriji, da je pouk geografije le redko zanimiv in dinamičen. Nihče pa se ni opredelil, da pouk ni nikoli zanimiv in dinamičen.

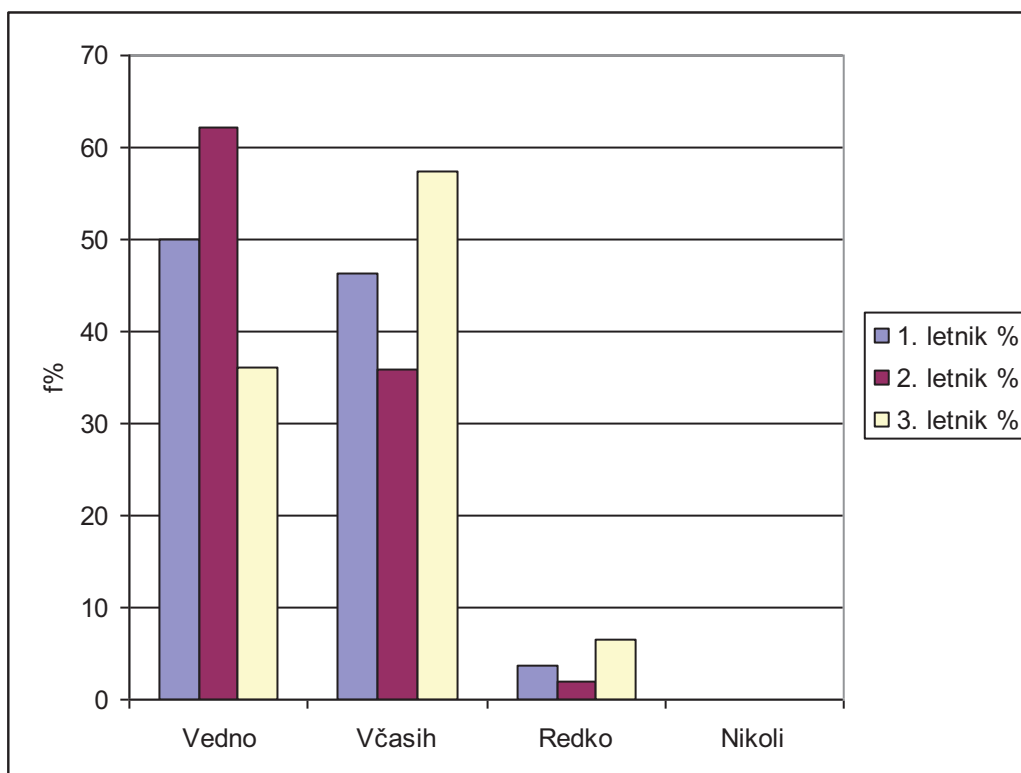
Preglednica 20: Mnenja dijakov o zanimivosti in dinamičnosti pouka geografije

kategorija	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK	
	št. uč.	%	št. uč.	%	št. uč.	%
vedno (1)	27	50,0	33	62,26	22	36,06
včasih (2)	25	46,30	19	35,85	35	57,38
redko (3)	2	3,70	1	1,89	4	6,56
nikoli (4)	0	0	0	0	0	0
skupaj	54	100	53	100	61	100

Vir: Anketa, 2008

Med dijaki drugega letnika splošne gimnazije jih je 62,26 odstotkov izjavilo, da je pouk vedno zanimiv in dinamičen, da je le včasih zanimiv meni 35,85 odstotkov dijakov, da pa je zanimiv le redko pa ocenjuje le 1,89 odstotkov drugošolcev. Kategorije nikoli ni izbral nihče.

Graf 12: Mnenja dijakov o zanimivosti in dinamičnosti pouka geografije

Med dijaki tretjega letnika je le 36,06 odstotkov izjav namenjeno vedno zanimivemu in dinamičnemu pouku geografije, večji del dijakov tretjega letnika meni, da je pouk le včasih zanimiv in dinamičen, da pa je pouk redko dinamičen meni 6,56 odstotkov dijakov. Tudi v tretjem letniku kategorije nikoli ni nihče izbral.

5.8 Kaj menijo dijaki o poslanstvu geografije v splošni gimnaziji

Mnenja o poslanstvu geografije v splošni gimnaziji so dijaki izražali s ključnimi besedami.

Izjave so v nadaljevanju prikazane za vsak letnik posebej v preglednicah 21, 22 in 23.

Preglednica 21: Mnenja dijakov 1. letnika o poslanstvu geografije

IZJAVE	ŠTEVILO	%
izboljšanje splošne izobrazbe in razgledanosti	23	42,59
spoznavanje drugih kultur	16	29,63
spoznavanje lastne države	13	24,08
boljše poznavanje in razumevanje sveta	2	3,70
skupno	54	100

Vir: Anketa, 2008

Preglednica 22: Mnenja dijakov 2. letnika o poslanstvu geografije

IZJAVE	ŠTEVILO	%
izboljšanje splošne izobrazbe in razgledanosti	26	49,06
boljše poznavanje in razumevanje sveta	17	32,07
spoznavanje drugih kultur	7	13,21
razvijanje smisla za orientacijo	3	5,66
skupno	53	100

Vir: Anketa, 2008

Preglednica 23: Mnenja dijakov 3. letnika o poslanstvu geografije

IZJAVE	ŠTEVILO	%
izboljšanje splošne izobrazbe in razgledanosti	28	45,90
spoznavanje drugih kultur	15	24,59
boljše poznavanje in razumevanje sveta	10	16,39
razvijanje logičnega mišljenja	8	13,12
Skupno	61	100

Vir: Anketa, 2008

Dijaki večinoma poudarjajo pomen geografije za splošno razgledanost in izobrazbo, kar je na prvem mestu v vseh treh letnikih. To je razvidno tudi iz večine odgovorov, ki sledijo, kot je npr., da geografija pripomore k boljšemu poznavanju sveta in lastne države. Geografija prav tako veliko prispeva k dijakovemu boljšemu poznavanju drugih kultur, kar so omenili dijaki vseh letnikov. Dijaki preko spoznavanja drugih kultur razvijajo tudi strpnost in toleranco do le-teh. Lahko povzamemo, da je po mnenju dijakov poslanstvo geografije to, da prispeva k boljšemu dojetanju in razumevanju sveta ter drugih kultur kot tudi svoje lastne države in kulture. Prav tako pa nas na osnovi vsega pridobljenega znanja uči tudi logično razmišljati in sklepati.

Poslanstvo geografije v splošni gimnaziji lahko opredelimo tudi kot cilje. Po Bloomu bomo cilje razvrstili v kategorije, in sicer: cilji na kognitivnem področju (znanje, razumevanje, uporaba, analiza, sinteza in vrednotenje) in cilje na konativnem ali čustveno-motivacijskem in psihomotoričnem področju.

Dijaki so mnenja o poslanstvu geografije zapisovali s ključnimi besedami. Po pomenu ključnih besed smo le-te razvrstili na tri področja osebnosti, in sicer na kognitivne, konativne in psihomotorične cilje.

Kot je razvidno iz spodnjih dveh preglednic, dijaki vidijo poslanstvo šolske geografije predvsem za kognitivno področje osebnosti. Za to področje smo našli 160 izjav ali 95,24 odstotkov izjav. Za psihomotorično področje smo dobili od 1. do 3 letnika le 8 izjav ali 4,76 odstotkov. Nobena izjava pa ni povezana s konativnim področjem osebnosti.

Preglednica 24: Izjave dijakov od 1. do 3. letnika o poslanstvu geografije za kognitivno področje osebnosti

KATEGORIJA	ŠT. IZJAV	ODSTOTEK
izboljšanje splošne izobrazbe in razgledanosti	77	45,83
spoznavanje drugih kultur	38	22,62
boljše poznavanje in razumevanje sveta	29	17,26
spoznavanje lastne države	13	7,74
razvijanje smisla za orientacijo	3	1,79
Skupno	160	95,24

vir: Anketa, 2008

Preglednica 25: Izjave dijakov od 1. do 3. letnika o poslanstvu geografije za psihomotorično področje osebnosti

KATEGORIJA	ŠT. IZJAV	ODSTOTEK
razvijanje logičnega mišljenja	8	4,76

Vir: Anketa, 2008

Vzroke za tako stanje lahko iščemo predvsem v vrednotenju dosežkov pri pouku geografije. Učitelji ocenjujejo pretežno aktivnosti s kognitivnega področja (kategorije: znanje, razumevanje in uporaba). Ne ocenjujejo pa aktivnosti dijakov na konativnem in psihomotoričnem področju.

Kot smo že ugotovili, dijaki od 1. do 3. letnika splošne gimnazije vidijo največji pomen geografije za človekovo kognitivno področje, in sicer za splošno razgledanost in za razumevanje snovi pri drugih predmetih. To se tudi sklada z razumevanjem dijakov o poslanstvu šolske geografije.

Po izidih naše raziskave lahko sicer malo tvegano izjavimo, da je vzgojna funkcija geografije zanemarjena in podcenjena v splošni gimnaziji.

5.9. Kaj se zdi dijakom še pomembno pri pouku geografije

Dijaki, zajeti v naš vzorec, so lahko v vprašalniku dodali še karkoli, kar bi se jim zdelo pomembno v zvezi z geografijo, a niso mogli napisati prej. Sledi nekaj njihovih izjav, ki jih dodajamo kot zanimivost.

1. letnik:

- preveč gre v podrobnosti, večino snovi bomo pozabili;
- je zanimiv predmet, dobro, da ni toliko letnic kot pri zgodovini;
- zanimivost in znanje geografije je povezano z učiteljem;
- lahko bi bile kakšne vaje; kot pri fiziki ali kemiji.

2. letnik:

- geografija je zelo zanimiva;
- predstavitve v power pointu;
- veliko bolj zanimivo kot pri ostalih predmetih.

3. letnik:

- preveč stvari se učimo za oceno;
- morali bi predelati več Slovenije;
- premalo časa za regionalno geografijo, preveč obče geografije;
- več družbenogeografskega dela;
- profesor naredi pouk zanimiv;
- večji poudarek bi moral biti na okoljskih problemih;
- eden najpomembnejših predmetov v šoli.

6. SKLEPNE MISLI

Študij literature in predvsem raziskovalno delo, ki je bilo opravljeno v okviru diplomske naloge, sta uresničila zastavljene cilje.

V raziskavi nas je zanimalo, kako priljubljeni so obvezni učni predmeti od 1. do 3. letnika splošne gimnazije. V vprašalniku so dijaki, izbrani v vzorec, imeli možnost, da rangirajo učne predmete po priljubljenosti, in sicer: prva izbira pomeni najbolj priljubljen; druga izbira pomeni priljubljen; tretja izbira pa še priljubljen obvezni učni predmet.

Priljubljeni obvezni učni predmeti

Najbolj priljubljen obvezni učni predmet v prvem in tretjem letniku splošne gimnazije je športna vzgoja, v drugem letniku pa je geografija.

Priljubljeni obvezni učni predmeti so: informatika v prvem letniku, v drugem letniku prvi tuj jezik in v tretjem letniku geografija.

Med še priljubljene obvezne učne predmete se je v vseh treh letnikih na prvo mesto uvrstila geografija.

Priljubljenost geografije

Dijaki izbrani v naš vzorec so geografiji določili prvi rang ($R=1$), in sicer najbolj priljubljen obvezni učni predmet v drugem letniku je geografija; priljubljen učni predmet je geografija v tretjem letniku.

Delno priljubljen predmet (tretja izbira) pa je geografija v vseh letnikih splošne gimnazije od 1. do 3. letnika.

Glede na izide raziskave lahko sklenemo, da je geografija zelo priljubljen obvezni učni predmet v splošni gimnaziji.

Dijaki pri pouku geografije najbolj cenijo v prvem in drugem letniku vsebino in v tretjem letniku učila in učna sredstva.

Dijake, izbrane v naš vzorec pri pouku geografije, najbolj moti vsebina in to v vseh treh letnikih. Očitajo ji, da je preveč snovi, težkih pojmov in preveč podrobnosti.

Pomen geografije za vzgojo in izobrazbo osebnosti

Dijaki relativno slabo ocenjujejo pomen geografije za razvijanje osebnostnih lastnosti. Razloge za tovrstno manj pomembno vlogo šolske geografije v splošni gimnaziji za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti osebnosti lahko iščemo v načinu pouka v gimnaziji, kjer so dijaki pretežno poslušalci, ne pa aktivni udeleženci vzgojno-izobraževalnega procesa. Ne tvegamo preveč, če rečemo, da je gimnazijski pouk še

vedno pretežno razlagalni/spraševalni proces. V takem procesu si osebnostnih lastnosti ni mogoče razviti.

Pomen geografije za razumevanje snovi pri drugih predmetih

Poudarimo lahko, da je največ dijakov od 1. do 3. letnika splošne gimnazije ocenilo, da ima geografija približno srednji pomen pri razumevanju drugih učnih predmetov. Prav povezovanje med različnimi učnimi predmeti bi naredilo geografijo še bolj zanimivo in znanje dijakov bi dobilo večjo medpredmetno težo.

Pomen geografije za samoizobraževanje in vseživljenjsko učenje

Razvidno je, da dijaki iz letnika v letnik pripisujejo večji pomen geografiji za samoizobraževanje ali za vseživljenjsko učenje, kar je imperativ sedanjosti in prihodnosti v tem hitro spreminjajočem se svetu.

Spretnost za vseživljenjsko učenje moramo razvijati ves čas mladoletnikovega šolanja, tako med posebnimi urami kot pri rednem pouku. V gimnazijah jo najdemo v cilju, da gimnazija pripravlja dijake za študij. Zato je pomembno, da tudi dijaki dajejo visok pomen samoizobraževanju.

Vpeljevanje geografije v četrti letnik splošne gimnazije kot obvezni učni predmet

V celoti gledano dijaki niso naklonjeni vpeljavi geografije kot obveznega učnega predmeta v 4. letnik. Kljub temu je razvidno, da se delež dijakov, ki bi geografijo vpeljali v 4. letnik, v prehodu v višje letnike, rahlo povečuje.

Razumljivost in preglednost poučevanja oz. pouka geografije

Dijaki od 1. do 3. letnika menijo, da je poučevanje geografije razumljivo in dovolj pregledno.

Zanimivost in dinamičnost pouka geografije

Dijakom je pouk geografije dokaj zanimiv in dinamičen, le redki so se opredelili, da jim je pouk geografije nezanimiv.

Poslanstvo geografije v splošni gimnaziji ali splošni cilj geografije

Dijaki splošne gimnazije vidijo največji pomen geografije za splošno razgledanost in za razumevanje snovi pri drugih predmetih. Menijo, da je poslanstvo geografije v splošni gimnaziji predvsem v pridobivanju znanja.

Po izidih naše raziskave lahko sicer malo tvegano izjavimo, da je vzgojna funkcija geografije zanemarjena in podcenjena v splošni gimnaziji.

Interdisciplinarnost je v sodobnem svetu nujna, saj mnogih procesov, predvsem pa družbenih ni mogoče razumeti in obvladati samo s povezovanjem ene stroke. Tega se danes zavedamo tudi v gimnaziji, ker v zadnjem času močno poudarjamo pomen medpredmetnega sodelovanja. Ure geografije naj bodo prepletene z različnimi kvizi, učenjem skozi igro ali igranje vlog in to naj spodbuja še večji interes do predmeta geografije.

Učitelj naj bi osebno spodbujal dijake tudi k raznim projektnim povezavam v katere se vključujejo tudi druge institucije npr. veleposlaništva raznih držav, predstavništva, različne kulturne institucije.

Geografija dijake prostorsko pripravi za razmišljanje, zbiranje, urejanje, obdelovanje in interpretiranje podatkov, zato je njeno poslanstvo v gimnaziji še toliko večje pri povezavi z ostalimi predmeti.

V ta namen se morajo dijaki usposobiti za kritično razmišljanje in razviti potrebne spretnosti, da bi lahko poiskali odgovore na aktualna vprašanja v konkretnem geografskem okolju.

Predvsem pa mora učitelj geografijo dijakom približati za njihovo nadaljnje in samostojno raziskovanje ter prebuditi veselje za odkrivanje novih krajev, kultur, oddaljenih regij in razumevanja sodobnih geografskih procesov v vsakdanjem okolju.

LITERATURA

1. Bloom, S. B., 1970. Taksonomija ili kvalifikacija obrazovnih i odgojnih ciljeva, Beograd, 150 str.
2. Cigler, N., 2008. Zakaj potrebujemo spremembo učnega načrta v gimnaziji, Geografija v šoli, let. 10., št. 3, str. 12-23.
3. Gimnazija na razpotju, 2007. Ljubljana, Pedagoški inštitut, 180 str.
4. Ivanuš-Grmek, M., 2006. Evalvacija gimnazijskega izobraževanja z vidika obsežnosti učnih predmetov, povezanosti znanja in zastopanosti ciljev, Ljubljana, Pedagoški inštitut, 208 str.
5. Kolnik, K., Resnik Planinc T., 2006. Izobraževalno poslanstvo geografije, Šolsko polje: revija za teorijo in raziskave vzgoje in izobraževanja, let. 17, št. 5/6, str. 71-82.
6. Kunaver, J., 2005. Slovenska šolska geografija s pogledom v prihodnost. Geografija v šoli, let. 14, št. 1, str. 59-63.
7. Marentič-Požarnik, B., 2000. Psihologija učenja in pouka, Ljubljana, DZS, 299 str.
8. Mentz, O., 2009. Ten reasons why school geography should teach a European dimension.
9. Resnik-Planinc, T., 2001. Zahtevnejše geografske učne vsebine kot izobraževalni problem. Doktorska disertacija. Ljubljana.
10. Sagadin, J., 1987. Osnovne statistične metode za pedagoge, Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko, 426 str.
11. Tomić, A., 1999. Izbrana poglavja iz didaktike, Ljubljana, Filozofska fakulteta, Center za pedagoško izobraževanje, 244 str.

PRILOGE

1. Vprašalnik za dijake od 1. do 3. letnika splošne gimnazije

VPRAŠALNIK

Dragi dijak ali draga dijakinja!

Pri reševanju tega vprašalnika bodi z mislimi pri pouku geografije, saj se vsa vprašanja nanašajo na geografijo. Način reševanja je opisan pri posameznih vprašanjih.

Spol (obkroži): moški ženski
Letnik (obkroži): 1 2 3

1. Kateri učni predmeti so ti najljubši?

Napiši tri obvezne učne predmete tako, da bo na prvem mestu učni predmet, ki ga imaš najraje.

1. _____
2. _____
3. _____

2. Kaj ti je pri pouku geografije najbolj všeč? Napiši s ključnimi besedami!

3. Kaj te pri pouku geografije najbolj moti? Napiši s ključnimi besedami!

4. Z ocenjevalno lestvico od 1 (najnižja ocena) do 5 (najvišja ocena) oceni pomen geografije za tvojo vzgojo in izobrazbo. Izbrano oceno obkroži.

4.1 Pomen geografije za splošno razgledanost človeka.	1 2 3 4 5
4.2 Pomen geografije za razumevanje snovi pri drugih predmetih.	1 2 3 4 5
4.3 Pomen geografije za razvijanje raznih osebnostnih lastnosti (npr. vztrajnost, natančnost, odgovornost, strpnost, medkulturno bivanje idr.).	1 2 3 4 5
4.4 Pomen geografije za razvijanje raznih intelektualnih sposobnosti (npr. logično mišljenje, sklepanje, posploševanje, primerjanje, analiziranje itd.).	1 2 3 4 5
4.5 Pomen geografije za vseživljenjsko učenje (ali samoizobraževanje).	1 2 3 4 5

5. Po veljavnih učnih načrtih je geografija obvezen učni predmet v prvem, drugem in tretjem letniku gimnazije. V četrtem letniku pa je geografija le izbirni predmet, kar pomeni, da imajo geografijo le tisti dijaki, ki želijo iz tega predmeta opravljati maturo.

Ali meniš, da bi bilo z vidika pridobivanja znanja, razvijanja osebnostnih lastnosti in raznih spretnosti smiselno, da bi bila geografija obvezni učni predmet tudi v četrtem letniku?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

6. Ali meniš, da je učiteljevo poučevanje geografije dovolj razumljivo in pregledno?

- a) vedno
- b) včasih
- c) redko
- d) nikoli

7. Ali meniš, da je pouk geografije zanimiv in dinamičen?

- a) vedno
- b) včasih
- c) redko
- d) nikoli

8. Kaj je po tvojem mnenju **poslanstvo geografije** v gimnaziji?

(Če želiš, si lahko pomagaš z izrazi, kot so: »da nas nauči ...«, »da nam pomaga ...«, »brez geografije ne bi mogel/mogla ...« ipd.)

9. Dodaj še karkoli, kar se ti zdi pomembno v zvezi z geografijo, a nisi mogla/mogel napisati prej.

Hvala za sodelovanje!